

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI
MIRZO ULUG'BEK NOMIDAGI O'ZBEKISTON MILLIY
UNIVERSITETI
MATEMATIKA FAKULTETI
“AMALIY MATEMATIKA VA KOMPYUTER TAHLILI”
KAFEDRASI**

5130200-Amaliy matematika va informatika ta'lim yo'nalishi

UBAYDULLAYEVA GULNORA OLTINBEK QIZI
“Jahon standartlari asosida professor-o'qituvchilar reytingini
aniqlashning dasturiy tizimini ishlab chiqish” mavzusidagi

BITIRUV MALAKAVIY ISHI

Bitiruvchi: Ubaydullayeva G.O.

Ilmiy rahbar: prof Aripov.M.M

TOSHKENT-2018

MUNDARIJA

KIRISH	3
I. BOB. PROFESSOR-O'QITUVCHILAR TARKIBINING PROFESSINAL FAOLIYATI SIFATINI BAHOLASHNING KONSEPTUAL ASOSLARI.....	9
1.1. Ta'lim faoliyati sifatini baholashning asosiy modellari va jahon standartlari.....	9
1.2. Xorijiy oliy o'quv yurtlarida professor-o'qituvchilarning faoliyatini baholashda jahon tendensiyalari.....	25
1.3. O'zbekiston oliy o'quv yurtlarida o'qituvchilar faoliyati sifatini baholash uchun reyting tizimini yaratish tajribasi.....	30
II. BOB. PROFESSOR-O'QITUVCHILARNING REYTINGINI ANIQLOVCHI DASTURIY TA'MINOTNING TADQIQI VA TADBIQI.....	39
2.1. Masalaning qo'yilishi.....	39
2.2. Professor-o'qituvchilar tarkibiga va reyting tizimini aniqlashga mos ma'lumotlar bazasini yaratish.....	49
2.3. "Ranking system" dasturini yaratish, uning qulayliklari va imkoniyatlari; ..	59
X U L O S A	72
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI	74
ILOVA	75

KIRISH

Mavzuning dolzarbligi: Ma’rifatparvar olim Abdulla Avloniy bundan yuz yillar avval aytgan “ Tarbiya biz uchun yo hayot- yo mamot , yo saodat – yo falokat masalasidir” degan iborasi ayni kunda ham o’z qimmatini yo’qotgan emas. Darhaqiqat dunyo bilan bo’ylashishimiz uchun yoshlarimizning ta’lim-tarbiyasi, bu o’rinda esa ularga ta’lim berayotgan murabbiy, ustozlarning salohiyati muhim ahamiyat kasb etadi. Albatta, mustaqillikning ilk yillaridanoq yurtimizda ta’lim tizimini isloh etishga katta e’tibor qaratildi va bugunga kelib sohada ma’lum yutuqlarga erishildi. Ammo globallashuv davrida jahonda ilm-fan, texnika va texnologiyalar shiddat bilan rivojlanayotganini ko’zdan qochirib bo’lmaydi. Bu esa o’z navbatida ta’lim, ilm- fan oldiga yangi talablarni qo’ymoqda. Xususan, ta’lim siyosatining eng asosiy masalalasi – uning fundamentalligini saqlash va davlat ta’lim tizimini modernizasiya qilishning zaruriy sharti sifatida shaxsni, jamiyatni va davlatni aktual va istiqbolli talablari asosida zamonaviy sifatli ta’lim bilan ta’minlashdir. Mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish bo’yicha ustuvor vazifalarga muvofiq kadrlar tayyorlashning mazmunini tubdan qayta ko‘rib chiqish, xalqaro standartlar darajasida oliy ma’lumotli mutaxassislar tayyorlashga zarur shart-sharoitlar yaratish maqsadida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 20-apreldagi “Oliy ta’lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-2909-son qarori qabul qilindi. Xususan, Birlashgan Millatlar Tashkilotining Ta’lim, fan va madaniyat masalalari bo’yicha qo‘mitasi (UNESCO) va konsalting tashkiloti (DGP Research & Consulting) hamkorligida jalb qilingan nufuzli xorijiy ekspertlar guruhi tomonidan 2017-yilning yanvar-iyun oylarida O‘zbekiston Respublikasi ta’lim tizimini kompleks o‘rganish bo’yicha o‘tkazilgan tahlillar natijalarining xulosalariga ko‘ra oliy ta’lim jarayonida nazariya va amaliyot yaxlitligi hali yetarlicha ta’minlanmaganligi, talabalarning malakaviy amaliyotlarini ishlab chiqarish korxonalarida o‘tkazish samarali tashkil etilmagani oqibatida ayrim bitiruvchilar ishga joylashgandan keyin o‘z kasbini, mutaxassisligini qo‘shimcha o‘rganayotganligi, shuningdek, ta’lim sifatining nazorati zamonaviy talablarga to‘liq ravishda javob bermasligi, ba’zi ta’lim muassasalarida

malakali professor – o‘qituvchilar va boshqaruv kadrlarining yetishmasligi, xorijiy ta‘lim muassasalari bilan samarali hamkorlik yetarlicha yo‘lga qo‘yilmaganligi kabi kamchiliklar qayd etilgan. Mana shu kamchiliklarni o‘z vaqtida bartaraf etish maqsadida tegishli kompleks chora tadbirlar ko‘rilmqda. Mamlakatimizda Xalqaro ta‘lim tizimi standartlarini o‘rganib chiqqan holda “O‘zbekiston ta‘lim sifati milliy konsepsiyasi “ ishlab chiqildi. Shu bilan birga mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarning ko‘lami bugungi kun professor – o‘qituvchilarining ushbu ijobiy o‘zgarishlarda faol ishtirok etishni talab qilmoqda. Bu, o‘z navbatida, ularning bilim va malakalari darajasiga muayyan, jiddiy talablarni qo‘ymoqda. Xususan Oliy ta‘limdagi reyting baholash tizimini yanada takomilashtirish masalalari hozirgi kundagi ta‘lim tizimining dolzarb masala sifatida o‘rtaga qo‘yilmoqda. O‘qituvchi xodimlar oliy ta‘lim muassasasining asosiy va eng qimmatli a‘zosi, ularning ish sifati va samaradorligi bevosita ta‘lim faoliyati muvaffaqiyatiga, ta‘lim tizimining rivojlanishiga bog‘liqdir. Shu tufayli ham o‘qituvchilar faoliyatining sifatini baholash zaruriy masalalardan biridir. Olingan natijalar oliy o‘quv yurtlaridagi ta‘lim sifatini boshqarish muammolarini hal etish va kelajak mutaxassislarni kasbiy tayyorgarligini ta‘minlash uchun asos bo‘lib xizmat qiladi. Jahonning ko‘pgina oliy o‘quv yurtlarida ilmiy va pedagogik xodimlar, kafedralar va fakultetlarning faoliyati sifatini baholashda amaliy tajribalar to‘plangan. Shunga qaramay, oliy ta‘lim muassasalari o‘qituvchilari faoliyatining sifatini baholashning umumiy metodologiyasini to‘liqligicha ishlab chiqish hali hanuz hal qilinmay qolmoqda.

Biz tadqiqot olib borayotgan ishimizda Oliy o‘quv yurtlari professor-o‘qituvchilarining salohiyat sifatini baholashga moslashtirilgan tizimini yaratish muammosi ko‘rib chiqiladi va o‘qituvchilarning ishlash ko‘rsatkichlarini baholash texnikasi tavsiflanadi. Oliy o‘quv yurtlari pedagogik kadrlari kasbiy faoliyatining sifat ko‘rsatkichlarini reyting baholash shartlari aniqlanadi.

Masalaning asoslanishi. Ushbu bitiruv malakaviy amaliyot ishida universitet professor-o‘qituvchilarining salohiyat sifatini reyting baholashga moslashtirilgan tizimini yaratish muammosi ko‘rib chiqiladi va O‘qituvchilarning ishlash

ko'rsatkichlarini baholash texnikasi tavsiflangan. Oliy o'quv yurtlarining ish tajribasiga pedagogik kadrlarning kasbiy faoliyatiga reyting bahosini kiritish shartlari aniqlanadi

Reyting (ingliz **rating, ranking** - reyting, lavozimi, darajasi) - muassasa, tashkilot yoki shaxsning faoliyatini baholash darajasining raqamli ko'rsatkichi. Reyting - ushbu toifadagi boshqa ob'ektlar bilan taqqoslaganda, muayyan ob'ektning nisbatan ahamiyatini, o'rnini, vazni, pozitsiyasini xarakterlovchi kontseptsiya. Reyting har yili tegishli soha mutaxassislari tomonidan tayyorlanadigan tasniflash ro'yxatidagi muayyan sub'ektning yutuqlarini baholashning shaxsiy soni ko'rsatkichidir.

Reyting - bu o'qituvchining ilmiy, pedagogik va kasbiy faoliyatining yuqori darajadagi ko'rsatkichi bo'lib, u o'z sinfini, joyini, toifasini, ilmiy, pedagogik va kasbiy jamiyatning alohida qatlamiga a'ziligini baholash imkonini beradi. Bu reytingni eng istiqbolli texnologiyalardan biriga aylantiradi.

Fakultetning kasbiy faoliyatiga reyting baholashni qo'llash quyidagilarga imkon beradi:

1) pedagogik kadrlarni baholashning ma'lum usullaridan deyarli barcha afzalliklarini birlashtiradi, chunki u an'anaviy baholash printsiplarini inkor etmaydi (sistematik, xolislik va boshqalar);

2) o'qituvchilar faoliyatini baholashdagi asosiy kamchiliklarni bartaraf etishga intiladi(subyektivlik va pedagogik faoliyat samaradorligining miqdoriy o'lchamlari mavjud emasligini);

3) baholash tizimining integratsiyalashgan xususiyatini ta'minlash, chunki yuqorida ko'rsatilgan tizim o'qituvchilar tomonidan bajariladigan har qanday kasbiy faoliyat turi uchun an'anaviy birliklarni to'plashga asoslangan.

Faoliyatning har bir turi bo'yicha ballar soniga qarab, o'qituvchi yetarlicha umumiy ball oladi. Reyting baholash tizimida miqdoriy ko'rsatkichlariga asosiy e'tibor qaratiladi va faoliyatning sifat mezonlari e'tiborga olinmaydi deb hisoblanardi. Lekin biz o'z ishimizda buning yechimini izlashga ham harakat qildik. Ya'ni ta'limdagi sifat ko'rsatkichlarini, miqdoriy ko'rsatkichlarga aylantirishga urindik. Xususan, bundan oldingi qilingan o'qituvchilar reytingini aniqlovchi ilmiy izlanishlarda o'qituvchining

ta'lim faoliyati reytingiga ishlagan soatlar soni , uslubiy va ilmiy ishlarni baholashda nashrlarning soni va ularning miqdori (bosma nashrlarda), ilmiy anjumanlarda ma'ruzalar soni; tarbiyaviy ishlarning samaradorligi amalga oshirilayotgan ta'lim faoliyati soni ta'sir ko'rsatgan holda shunga qarab baholanardi. Biroq, masalan, o'qituvchining pedagogik ko'nikmalari, rivojlangan didaktik texnologiyalarni qo'llash qobiliyati, pedagogik texnika, o'z o'qitish usullari hisobga olinmagan edi. Biz “dars tahlili” usuli orqali ushbu sifat me'zonlarini miqdoriy ko'rsatkichlarga aylantirgan holda reyting tizimida sifat ko'rsatkichlarini ham baholashga intildik.

O'qituvchilar faoliyatining sifatini reyting baholashning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- 1) ilmiy va ma'rifiy xodimlarning ish faoliyatini baholashda xolislik darajasini oshirish;
- 2) ilmiy va pedagogik xodimlarning kasbiy motivatsiyasini oshirish;
- 3) o'qituvchilar o'zini o'zi baholash va kasbiy faoliyatni tahlil qilish odatlarini rivojlantirish.

Tadqiqotning obyekti va predmeti. Professor-o'qituvchilar reytingini aniqlovchi tizim yaratish. Bu reytingni aniqlash, reyting asosida hisobot olib borish, ushbu ma'lumotlar asosida turlijadvallar va diagrammalar yaratish, berilganlar bazasi bo'yicha so'rovlar yaratish imkoniyatlariga ega bo'lishi kerak.

Ishning maqsad va vazifalari. Biz olib borayotgan ishimizning asosiy maqsadi – oliy ta'limdagi professor-o'qituvchilar faoliyati sifatini baholash tizimini samarali tatbiq etish uchun shart-sharoitlarni aniqlash. Oliy o'quv yurtining ta'lim muassasasi hamda ijtimoiy tashkilot sifatidagi o'ziga xos xususiyatlari tufayli obyektiv ravishda har bir o'qituvchining faoliyati bir vaqtning o'zida turli sohalarda amalga oshiriladi, ularning har birida o'qituvchi turli xil vazifalarni bajaradi. Ta'kidlash joizki, ushbu sohalarning har birida o'qituvchining faoliyati boshqa turdagi sifatga ega bo'lib, uning faoliyati sifatini baholashda hisobga olinishi kerak. Reyting baholash oliy ta'lim muassasalarining professor-o'qituvchilari kasbiy faoliyatining ushbu xususiyatlarini hisobga olgan holda baholash imkonini beradi.

Biz tadqiqotimiz davomida jahondagi bir qancha ta'lim sifati ko'rsatkichlarini aniqlovchi modellar bilan tanishib chiqdik. Robert Glaserning “teaching-learning-evaluation” modeli, ta'lim jarayonidagi kompleks turdagi modellarga alohida diqqatimizni qaratdik. Har bir modelda bo'lgani singari biz ham o'z dasturimizda eng optimal modellardagi ko'rsatkichlarni tanlashga urindik.

Biz dasturni yaratishda quyidagilarni bosqichma- bosqich belgilab oldik:

1. Muammoning jahon ta'lim standartlaridan kelib chiqib qo'yilgan talablari, hozirgacha bo'lgan davrda uning o'rganilganlik darajasini baholash;
2. Yaratadigan dasturiy-texnik kompleksga qo'yiladigan talablarni shakllantirish, dasturiy mahsulotni tanlab olish;
3. Dasturiy mahsulotni ishlab chiqish;

OTM professor-o'qituvchilari tomonidan bajariladigan o'quv, ilmiy-uslubiy, ilmiy-tadqiqot va tarbiyaviy ishlar hajmini belgilovchi «vaqt me'yorlari» ko'rsatkichlarini hisobga olgan holda va ushbu sohadagi jahon standartlaridan kelib chiqqan holda professor-o'qituvchilar reytingini aniqlovchi va uni monitoringini yuritilishini ta'minlovchi dastur nafaqat Respublikamizda balki xorijdagi OTMlarda ham ishlab chiqilmagan. Bu ishda OTMlarda professor-o'qituvchilar reytingini aniqlovchi , vaqt me'yorlarining tarkiblari bajarilishi, ta'lim muassasalar kabi turli kesimlar bo'yicha ko'p darajali hisobotlarni shakllantirish va qarorlar qabul qilishga ko'maklashuvchi dasturiy ta'minotni ishlab chiqish asosiy maqsad qilingan.

Ko'zlangan maqsadni amalga oshirish uchun quyidagi ilmiy nazariy va amaliy vazifalarni bajarish lozim:

- OTM faoliyatini avtomatlashtirishga yo'naltirilgan dasturiy ta'minotlar va ilmiy-nazariy ishlar tahlili va talablarni o'rganish;

-Ta'lim sifatinani aniqlovchi modellar bilan tanishib chiqish, bu modellar asosida professor-o'qituvchilar reytingini aniqlovchi ko'rsatkichlarni va ularga mos indikatorlarni belgilash;

- Professor-o'qituvchilar reytingini aniqlovchi barcha ko'rsatkichlarni va ularga bog'liq bo'lgan barcha omillar o'rtasida bog'liqliklar aniqlash, ma'lumotlar bazasini yaratish;

- Professor-o'qituvchilar reytingini aniqlovchi «Ranking System Teacher» tizimining matematik modeli, ichki algoritmlari va ishlash tuzilmasini yaratish;

- dasturiy ta'minotni foydalanuvchilar, OTM rahbariyat hodimlari va professor-o'qituvchilar uchun test rejimida amaliyotga joriy etish;

- har bir band tahlillari natijasida bu dasturga bo'lgan talablarni aniqlash;

Ishning ilmiy ahamiyati. Oliy o'quv yurti professor-o'qituvchilari salohiyatining sifatiy va miqdoriy ko'rsatkichlarini turli modellar orqali tahlil qilish, tahlil natijalari bilan olingan reyting ballariga ega bo'lish, ulardan amaliyotda oliy o'quv yurtlari reytingini aniqlashda foydalanish ishning ilmiy ahamiyatni kasb etadi.

Ishning amaliy ahamiyati. Ta'lim sifatini boshqarish muammosini yechimi oliy o'quv yurtlarida o'quv jarayoni sifatini tahlil va bashorat qilish uchun avtomatlashtirilgan reyting baholash tizimlar yaratilishini, xususan professor-o'qituvchilar reytingini baholovchi tizimlar yaratilishi lozimligini ko'rsatmoqda. Bu tizimlar o'quv jarayonining nafaqat bitta yoki ikkita predmeti bo'yicha o'quv jarayonini to'liq nazorat qilish imkonini beradi, balki kafedralar, fakultetlar miqyosida bir o'quv yili davrida professor-o'qituvchilar salohiyati bo'yicha sifat monitoringini o'z ichiga oladi.

Tizimni yaratish uchun C# (Microsoft Visual Studio 2012) dasturlash tilidan foydalanilgan. Ma'lumotlar bazasi boshqaruv tizimi sifatida Microsoft Sql Server Management Studio ishlatilgan.

Bitiruv malakaviy ishi tarkibining qisqacha tavsifi. Ushbu tadqiqot ishi, kirish va 2 bobodan iborat bo'lgan asosiy qism, xulosa hamda ilovadan tashkil topgan.

I. BOB. PROFESSOR-O'QITUVCHILAR TARKIBINING PROFESSIONAL FAOLIYATI SIFATINI BAHOLASHNING KONSEPTUAL ASOSLARI

1.1. Ta'lim faoliyati sifatini baholashning asosiy modellari va jahon standartlari

Universitetning professor-o'qituvchilari, fakultetlari va kafedralarining kasbiy faoliyati sifatini baholash tizimini yaratishda bir qator muhim parametrlar bilan tavsiflangan modelga ega bo'lgan haqiqiy ob'ekt yoki jarayonni almashtirish vazifasi hal etiladi va uning samaradorligini baholash tizimi quriladi. Mazmunga qarab modellar mantiqiy (nima baholanishi) va protsedurali (qanday baholanishi) baholash modellari ajratilgan.

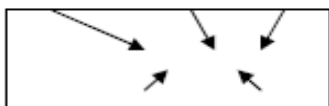
Baholashning mantiqiy modellari

Bu yerda professor –o'qituvchilar faoliyat sifatini baholash uchun beshta asosiy model ko'rib chiqilgan bo'lib, bular quyidagilar:

1. Ta'lim tizimidagi ichki ko'rsatkichlar doirasida baholash
2. Resurs ko'rsatkichlar yoki potensial orqali baholash
3. Faoliyat natijalarini baholash modeli
4. Murakkab yoki kompleks baholash modeli
5. Erkin baholash modeli

Ushbu tasnifni amalga oshirishda quyidagi omillar hisobga olingan: tizimning strukturaviy va funktsional xususiyatlari, indikatorlarni tanlash va baholashning maqsadi, shuningdek, boshqaruv predmetini baholash modelini tanlashdagi ta'siri.

1. Ta'lim tizimi ichki ko'rsatkichlar doirasida baholash modeli.

Ba'zida ushbu model yo'naltirilgan model deb nomlanadi, chunki u qiymat jihatdan yo'naltirilgan parametrlarni (baholanishdagi ustuvorliklarga qarab) ustuvor tanlovchi baholash tizimi hisoblanadi. Ushbu modelning tub mohiyatini kasbiy faoliyatdagi ta'lim jarayoni deb tushuntirish mumkin. Aynan jarayon, natija emas.

Negaki, pedagogik faoliyat natijalarini standartlashtirish mumkin bo'lmaganda, jarayonni standartlashtirish mumkin. Bunday modelga misol sifatida biz Robert Glazerning – “teaching- learning- evalution model” (o'qitish va ta'lim jarayonini baholash modeli) ni keltirishimiz mumkin.

Ushbu modelning o'ziga xos tomonlari:

- O'qituvchilar va talabalar guruhlarining umumiy va o'ziga xos ta'lim maqsadlari va vazifalarini aniqlash;
- Faqat ta'lim tizimidagi ko'rsatkichlar asosida belgilangan harakatlarni aniqlash;
- Ta'lim berish sifatini baholash (pedagogik texnologiyalar, axborot uzatish usullari, o'quv materiallari va qo'llanmalari, axborot almashish usullari)
- Dastlabki uch bosqichda natijalarni baholash: maqsadlarni aniqlash, shartlarni qo'yish, jarayonni tashkil etish;

2.Resurs ko'rsatkichlar yoki potensial orqali baholash.

Bu modelni quyidagicha tushunishimiz mumkin: Bu boshqaruvchi subyektlar tomonidan tanlangan ustuvor boshqariluvchi yo'nalishdir. Bizning holda normalangan- rasmiy ravishda nazorat qilinadigan parametrlardir. Ushbu modelni standartlarga asoslangan model deb atasak bo'ladi. Ushbu modelning asosi prinsiplardir. Belgilangan normativ, standartlarga amal qilish ta'lim sifatidan kutiladigan samaradorlik va natijalarni ta'minlaydi. O'rnatilgan amaliyotga asoslanib ishlab chiqarish ko'rsatkichlarini baholash uchun an'anaviy tashqi nazorat modelini tasvirlash mumkin. Bunday holatda pedagogik faoliyatning sifat ko'rsatkichlarini baholash malaka oshirish va o'qituvchilar malakasini oshirish uchun rasmiy talablarga muvofiqligini tekshirish orqali baholanadi. Ta'lim sifatiga ijobiy baho berishning sharti ushbu talablarga aniq rioya qilishdir. Tashqi baholash funksiyalari quyidagicha:

- Normativ talablarni aniqlash;
- Muntazam muvofiqlikni nazorat qilish;
- Ta'lim muassasalari hisobotlari standartlarga muvofiqligini yig'ish;

Ushbu modelning afzalligi sifatli kadrlarga e'tibor qaratishdadir. Kamchiligi esa ko'rsatkichlar sistemalashtirilmagan vatahlil qilinmagan, faqat baholash natijalaridan iboratholdagi axborotdir.

3.Faoliyat natijalarini baholash modeli.

Ushbu model yutuqlarni baholash tizimidir, ya'ni maqsadli parametrlarni tanlash va maqsadlarga erishish darajasi bilan tavsiflanadi. Shu sababli yana uni maqsadga yo'naltirilgan deb ham nomlanadi. Ushbu Ralf Teylor tomonidan taklif etilgan yondashuv pedagogik faoliyatning ko'rsatkichlari bo'yicha ta'lim maqsadlariga erishish darajasini aniqlash bilan bog'liq. Teylorning asosiy g'oyasi jamiyat talabalari va o'qituvchilarining manfaatlarini hisobga olgan holda ta'lim maqsadlarini shakllantirishdir. Faoliyat samaradorligi bevosita maqsadlarni aniq belgilashga bog'liq.

Bu modelga misol sifatida Metfessel va Mixail tomonidan taqdim etilgan "Eight stage evaluation process" (8 qadam modeli) modelini keltirishimiz mumkin:

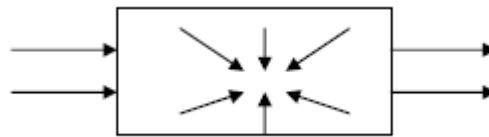
-barcha jamoa va o'quv jarayoning jalb qilingan shaxslarni baholash jarayonida ishtirok eishi;

- maqsadlar va aniq vazifalarni belgilash;
- baholash jarayonida jamoani targ'ib qilish va tayyorlash;
- o'lchov vositalarini tanlash;
- pedagogik o'lchovlarni o'tkazish;
- natijalarni tahlil qilish;
- natijalarni talqin qilish (taqqoslash, korrelyatsiya va h.k)

- dasturni takomillashtirish maqsad va vazifalarini belgilash bo'yicha tavsiyalar berish

Ko'pgina hollarda maqsadlarga erishish darajasini baholash modeli professor-o'qituvchilar faoliyati sifatini baholash tartibini ishlab chiqishda metodologik nazariy asosdir.

4. Murakkab yohud kompleks baholash modeli.

Bu holda maqsadga yo'naltirilgan , normaga yo'naltirilgan va qiymatga yo'naltirilgan yondashuvlarning kombinatsiyasi haqida so'z bormoqda. Modelning asosida "kirish-jarayon- chiqish" paradigmasi yotadi. Bunda jarayonning natijalarini va yagona indikator ko'rsatkichlarini baholashni o'z ichiga oladi. Ya'ni bu model oldingi 3 ta modelning xususiyatlariga ega: ichki ko'rsatkichlar asosida baholash, resurs ko'rsatkichlar asosida baholash, faoliyat natijalarini baholash. Kompleks yondashuvli baholash 1950- yillarda shakllangan.

Ushbu modeldagi asosiy baholash bosqichlari qat'iy algoritmgaga ega:

- masalaning qo'yilishi;
- maqsadga erishish imkoniyatlarini tavsiflash;
- kutilgan natijaga erishish mexanizmini yaratish;

Ushbu modeldagi aniqlanuvchi ko'rsatkichlar jarayon ko'rsatkichlaridir. Ushbu ko'rsatkichlar samaradorlik va sifat bilan baholanadi. Ta'lim tizimining monitoringini rivojlantirishni rag'batlantiradi. Daniel Stafflebima rahbarligidagi mutaxassislar guruhi tomonidan ishlab chiqilgan CIPP(the context-input-process product evaluation) modeli so'z yuritayotgan modelimizning yorqin na'munasidir.

Ushbu model o'zida 4 turdagi baholashni mujassamlashtiradi:

- Faoliyat tarkibini baholash (mazmun, mohiyat);
- Ishlab chiqarish ko'rsatkichlari(potensial, shartlar)

- Jarayonning o'zi baholanadi
- Ta'lim jarayoni natijalari baholanadi

Natija quyidagi 3 ko'rinishda bo'lishi mumkin:

- Natija ta'lim tizimida normal muvozanatni ta'minlaydi;
- Ta'lim tizimini rivojlantirishga qaratilgan sifatli o'sish , innovatsion g'oyalar
- Muhim muammolarni hal qilish uchun yo'naltirilgan innovatsion o'zgarishlar

Ushbu modelning muhim jihati shundaki, u ta'lim tizimini umuman yagona tarkibiy elementlar va aloqalar shuninhgdek, mazmunli va qayta yo'naltirilgan aloqa tizimi sifatida qaraydi

U quyidagi savollarga javob beradi:

- qanday vazifalar belgilandi
- qanday strategiyalar qo'llanildi
- maqsadlar qanchalik samarali bo'ldi

5. Erkin baholash modeli.

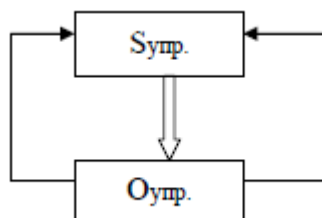
Bu yerda so'z ma'lum bir qolipga solinmagan, tavsiflanmagan baholash modeli haqida so'z boradi. Ushbu model yakuniy qarorni olish uchun ma'lum bir baholash ko'rsatkichlari va usullari yo'qligi bilan tavsiflanadi. Odatda ularning barchasi yuqori malakali mutaxassislarni baholash uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Misol uchun Niderlandiyadagi Universitetni akkreditatsiya qilish uchun ekspert baholash o'tkaziladi. Bu esa erkin baholash modelining bir ko'rinishi esak bo'ladi. Erkin baholash modeli turli xil qo'llanilish shakliga ega va ulardan foydalanishning juda keng turlari mavjud. Qoida tariqasida, baholashning yangi shakllarini (tizimni shakllantirish) yoki yetarli darajada katta baholash tajribasini (tizimning barqaror faoliyat yuritishi) joriy etishni qo'llaydi.

Ta'lim sifatini baholashning protsessual modellari

Universitetning professor-o'qituvchilari, fakultetlari va kafedralari faoliyatining sifatini baholash oliy ta'lim menejmentining vazifalaridan biridir. Nazorat-rejalashtirish, tashkil etish, motivatsiya, nazorat qilish nazariyasida qabul qilingan funktsiyalarning har birining vazifalari, tarkibi, shakllari va faoliyat natijalari mavjud va har biri o'z navbatida ma'lum bir algoritmgaga ega. Masalan, nazorat funktsiyasi maqsadlar, tarkiblar, nazorat shakllari bilan belgilanadi va ma'lum natijalarga ega. Shu bilan birga, boshqaruv funktsiyasi sifatida rejalashtirish, tashkil etish, motivatsiya va nazorat qilish funktsiyasidir. Har bir funktsiyaning samaradorligi ta'lim faoliyati va umuman ta'lim tizimini takomillashtirishni rag'batlantiradi va taraqqiyotni maqsadli o'zgarish sifatida belgilaydi. Turli mamlakatlardagi professor-o'qituvchilar faoliyatining sifatini baholashning amaliy tajribasini tahlil qilish baholash jarayonining beshta modelini aniqlash imkonini berdi:

- Rahbarlik boshqaruvi tartibi modeli;
- qiyosiy baholash usuli modeli;
- namuna olish tartibining modeli;
- Metabaholash jarayonining modeli;
- davriy baholash jarayonining modeli.

1. Rahbarlik boshqaruvi tartibi modeli;

Rahbarlik boshqaruvi tartibi modeli - Boshqaruv organi tomonidan tashkillashtirilgan parametrlarga mos keladigan tizimni baholash tartib-qoidasi. Boshqaruv predmeti baholashning o'ziga xos xususiyati bo'lib xizmat qiladi. Modelda

subyektkt-obyekt munosabatlari, katta kuch masofasi va bevosita axborot oqimlari bilan tavsiflanadi. Bunday holda, nazorat obyektini baholash obyektini bilan va nazorat qilish predmeti - baholash predmeti bilan mos keladi. Direktivani boshqarishning misoli sifatida, tashqi nazoratning an'anaviy shaklini keltirishi mumkin. Nazoratning ushbu shakli uchun belgilovchi tamoyillar quyidagilardir:

- kirish ko'rsatkichlarini tartibga solish va faoliyat natijalari to'g'risida axborot to'plash;
- faoliyatning barcha jabhalarini muntazam ravishda monitoring qilish strategiyasi

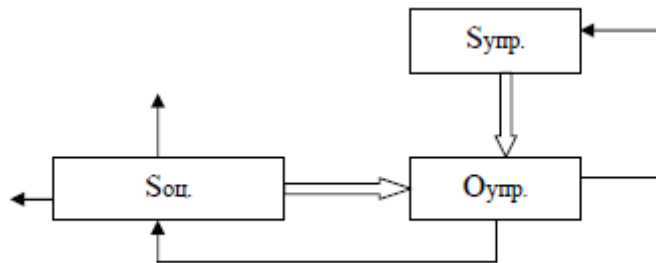
Baholash algoritmi rahbariyat tomonidan belgilanadi va qoida tariqasida keng jamoatchilik muhokamasi va o'zgarishlarni o'z ichiga olmaydi. Baholash jarayonining bevosita ijrochilari sifatida boshqaruv organining (vakolatli organlarning) vakolatli vakillari harakat qiladi.

Baholash jarayoni odatda uch bosqichdan iborat:

- Rejalashtirish (rejadani tashqari tartib bo'lishi mumkin);
- Haqiqiy baholash (joylarda monitoring);
- umumlashtirish.

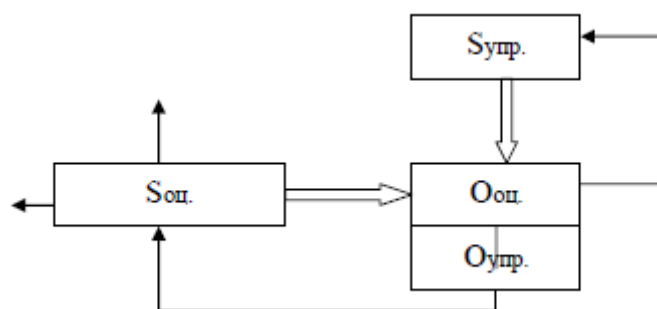
Baholashning mazmuni bu kiritilgan parametrlarning muvofiqligini va jarayonning norasmiy baholashini tekshirish hisoblanadi. Ushbu modelning asosiy kamchiliklari shundaki, u qayta tiklanishni o'z ichiga olmaydi va qaror qabul qilishni qo'llab-quvvatlash mexanizmiga ega emas. Biroq, direktivani boshqarish jarayoni tizim ko'rsatkichlarining sifatini baholash masalasi emas, balki ko'rsatkichlarning muayyan standartga muvofiqligi va mosligi to'g'risida bo'lishi mumkin. Ushbu protseduraning afzalligi, tezkorlik bilan javob berish qobiliyatidir, shuningdek, uning juda rasmiylashtirilganligi va baholashda ishtirok etayotgan shaxslarning yuksak darajadagi vakolat va professionalligini talab qilmasligi, bu jarayonni yanada samaraliroq qilish imkonini beradi.

2. Qiyosiy baholash usuli modeli

Qiyosiy baholash modeli tashqi va ichki baholash natijalarini taqqoslash orqali belgilangan parametrlarga muvofiqligini baholash tartibi sifatida tushuniladi. Model shuningdek, sub'ekt-ob'ekt munosabatlari bilan ham ajralib turadi. Baholash ob'ekti va boshqaruv obyekti tashqi ekspertlar bilan baholanadi. Bunday holda, baholashning predmeti sifatida professional jamoalar, ixtisoslashtirilgan muassasalar, nodavlat, jamoat tashkilotlari va hokazolar vakolatli a'zolari bo'lishi mumkin. Ushbu modelni ajratishning asosiy omili baholash faoliyatida etarlicha tajribaga ega va malakali bilimga ega bo'lgan yuqori malakali mutaxassislarning mavjudligi bilan aniqlanishi mumkin. Qiyosiy baholash modeli tashqi baholash (masalan, attestatsiya) uchun maqsadli tayyorgarlik masalasi bo'lgan taqdirda baholash jarayonining metodologik asosidir. Ekspert baholashning afzalligi tashqi nazorat qilish jarayonining muvaffaqiyatli o'tish kafolati hisoblanadi

3. Namuna olish tartibi modeli

Bu yerda so'z ochiq tekshirish asosida ichki so'rov natijalarini baholash tartibi to'g'risida bormoqda. Ushbu model va oldingilari orasidagi asosiy farq baholash jarayonida sub'ekt-sub'ekt munosabatlari va o'z-o'zini baholash usullarining mavjudligidir. Ushbu modeldagi o'z-o'zini baholash ta'lim natijalarini ichki nazorat sifatida universitetning o'zi uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan parametrlarini chuqur o'rganish intensivligi xizmat qiladi.

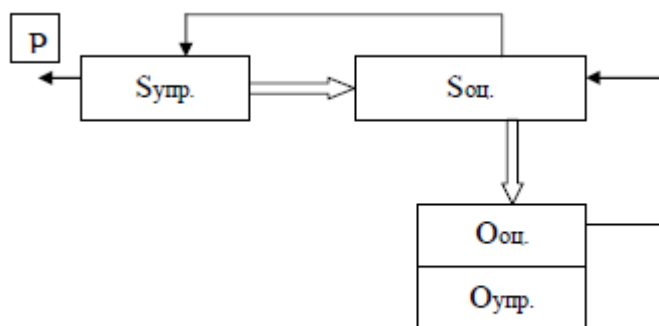
O'z-o'zini baholash turli maqsadlarda qo'llanilishi mumkin: institutsional rivojlanish dasturini yaratish, optimallashtirish boshqaruvning tuzilishi, premer-o'qituvchilar tarkibida, ta'lim sifatini yaxshilash, kadrlarni sertifikatlash va boshqalar. Muntazam ravishda o'z-o'zini baholash mexanizmini shakllantirgan holda, universitet tashqi ekspertizaga tayyorgarlik ko'rishda qo'shimcha baholash tartib-taomillarini o'tkazishga hojat yo'q. Ushbu holatda tashqi ekspertizaning mazmuni o'z-o'zini tekshirish natijalarini tanlab baholashdir. O'z-o'zidan tekshirish bo'yicha chuqur batafsil hisobot universitet faoliyatiga katta ishonchi ortadi va eng muhimi, o'quv jarayonini tashkil etishdagi yutuqlar to'g'risida qo'shimcha ma'lumot berishga imkon beradi. Tanlovni baholash modelining afzalligi shundan iboratki, u attestatsiya qilishning ochiq tartibi hisoblanadi. Bundan tashqari, baholash jarayoni nafaqat menejment sub'ektining maqsadlariga xizmat qiladi, balki jamiyat hayotining ichki masalalarini hal qilishda universitet kollektivining subyektiv pozitsiyasini ham rag'batlantiradi.

Ushbu yondashuv:

- baholash ob'ektining manfaatlarini hisobga olish, tashqi ekspertizaning mazmunini va tartibini tuzatish;
- ichki monitoring va tashqi baholash jarayonlarini rivojlantirishni rag'batlantirish;
- Tashqi ekspertizaning xarajatlarini minimallashtirish.

Bu nazorat modeli Qo'shma Shtatlar va Buyuk Britaniyada qo'llaniladi, biroq umumiy ta'lim tizimi uchun emas, balki yakka tartibdagi ta'lim muassasalari uchun odatiy hisoblanadi, chunki u kollektivni yuqori darajada tashkil qilishni talab qiladi.

4. Meta-baholash jarayonining modeli

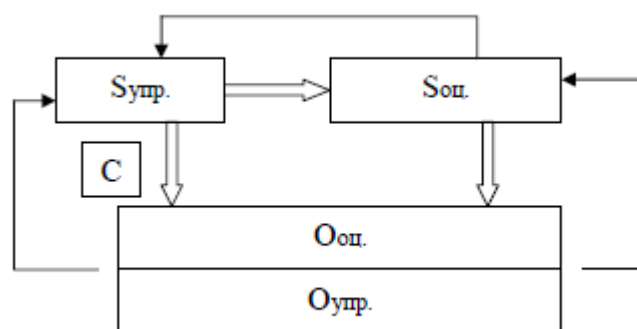

Meta-baholash modeli bo'yicha boshqaruvning predmeti tomonidan ichki va tashqi baholash usullarini tekshirish tartibi tushuniladi. Boshqarish predmeti baholash ob'ekti bilan bir xil emas, lekin u, o'z navbatida, qo'llanilgan protsedurani baholaydi. Boshqarish predmeti shuningdek, xulosa asosida obyektning boshqarish sifati to'g'risida xulosa beradi. Ushbu modelning muhim tarkibiy qismi - samaradorlik - boshqaruv predmeti tomonidan qaror qabul qilish, bu baholash natijalariga qarab farqlashning yondashuvini ta'minlaydi.

Meta-baholashning asosiy talablari:

- tashqi sifatni baholash tizimi faoliyatning barcha yo'nalishlarini baholashi kerak;
- muntazam bo'lishi kerak;
- Faqat tashqi mutaxassislar jalb qilinishi kerak;
- Hisobotlar nashr etilishi kerak;
- Tizim ochiq va oshkora bo'lishi kerak (shaffof);
- Keyin samaradorlik va rivojlanish zarur.

5. Davriy baholash uchun protsedura modeli.

Ushbu model ichki va tashqi baholashning navbatdagi tartibi hisoblanadi. Modeldagi subyekt- subyektning uch tomonlama munosabatlari, to'g'ridan-to'g'ri va teskari axborot oqimlari, har bir davr oxirida baholash tizimining takomillashtirilishi nazarda tutiladi. Ushbu model avvalgi modellarning imkoniyatlarini ishga solib, quyidagi printsiplarni umumlashtirdi: • baholashning tashabbuskori sifatida menejment sub'ekti (boshqaruv organi); • O'zini tekshirish va uning natijalarini tashqi imtihon o'tkazish uchun asos sifatida amalga oshirish; * Ekspert komissiyalari a'zolari va o'z-o'zini tekshirish komissiyalari vakillari tomonidan keng ilmiy jamoatchilikni baholash tartibi joriy etilishi; • bir tashkilotning (o'qituvchi, fakultet, fakultet) ichki va tashqi baholash natijalari ushbu profilning boshqa muassasalarini (o'qituvchilar, kafedralar, fakultetlarni) baholash natijalari bilan o'zaro bog'liqligi; • baholash natijalariga asoslangan boshqaruv qarorlar qabul qilish.

Ushbu modeldagi avvalgilardan asosiy farq bu kabi ob'ektlar orasida faoliyat natijalarini baholashga nisbatan qiyosiy yondashuv hisoblanadi.

Jahon iqtisodiyotining globalashuvi, taqdim etilayotgan ta'lim dasturlari tarkibi va sifati bo'yicha mutaxassislarni o'qitish sifatiga yangi talablar qo'yadi. ENQA (The European Network for Quality Assurance in Higher Education-Oliy ta'lim sohasida Yevropa Sifat kafolati tarmog'i) hamkorlikni rivojlantirish, muvaffaqiyatli tajriba almashish va milliy sifat menejmenti tizimlarini integratsiyalashuvi maqsadidagi tashkilotdir. ENQA universitetlarga va milliy ta'lim muassasalariga yordam berish

uchun tavsiya etilgan standartlar ro'yxati va yangi Yevropa oliy ta'lim sohasidagi ta'lim sifatini baholashda qo'llanilishi uchun qo'llanmalar ro'yxatini o'z ichiga olgan hujjat tayyorladi. Standartlar uch qismdan iborat bo'lib, oliy ta'lim muassasalarining ichki sifatini baholash, oliy ta'lim sifatini baholash va sifatni ta'minlash agentliklari bilan bog'liq. Qabul qilingan me'yorlarga asosan, sifatni ta'minlash bo'yicha asosiy vositalar va tavsiyalar tizimli ravishda amalga oshiriladi

Oliy ta'lim sifatini kafolatlaydigan standartlar va tavsiyalar

Oliy ta'lim muassasalarining ichki sifatini ta'minlash bo'yicha standartlar va tavsiyalar

<p>Oliy ta'lim muassasalarining sifatini kafolatlash siyosati va tartibi</p>	<p>Ta'lim muassasalari o'z dasturlari, sifatni ta'minlash tartib-qoidalari va dasturlarni amalga oshirish uchun standartlarga ega bo'lishi kerak. Buning uchun uzluksiz sifatni yaxshilash strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish kerak, bu rasmiy maqomga ega bo'lishi va jamoatchilikka ochiq bo'lishi kerak</p>
<p>Dasturlarni va malakalarni tasdiqlash, monitoring qilish va baholash</p>	<p>Institutslar amaldagi dasturlar va malakalarni tasdiqlash, davriy baholash va monitoring qilish uchun rasmiy qoidalarni ishlab chiqishlari kerak</p>
<p>Talabalarning bilim darajasini baholash</p>	<p>Talabalar qayd etilgan mezon va me'yorlarga asoslangan izchil tartib-qoidalar asosida baholanishi kerak</p>

<p>Professor-o'qituvchilar faoliyati sifatini kafolatlash.</p>	<p>O'quv yurtlari o'qituvchilarining malakasini baholash mexanizmlari va mezonlarini ishlab chiqishi kerak. Ushbu mezonlar tashqi baholashni amalga oshiruvchi tashkilotlarga taqdim etilishi va hisobotlarda aks ettirilishi kerak</p>
<p>Ta'lim resurslari va talabalarni qo'llab-quvvatlash tizimi</p>	<p>O'quv muassasalari o'quvchilar uchun o'quv jarayonini tashkil etish uchun mavjud resurslarning yetarli bo'lishini va har bir dasturning talablariga javob berishini kafolatlashi kerak</p>
<p>Jamiyatni xabardor qilish</p>	<p>Ta'lim muassasalari muntazam ravishda amalga oshirilayotgan dasturlar va malakali kadrlarga oid dolzarb, xolis, obyektiv miqdoriy va sifatli ma'lumotlarni chop etishlari kerak</p>

Oliy ta'limning tashqi sifatni ta'minlash bo'yicha standartlari

Ichki sifatni ta'minlash tartib-qoidalarini qo'llash standartlari	Tashqi sifat kafolati bo'yicha ichki tartib-qoidalar ichki sifat kafolati jarayonlarining samaradorligini hisobga olishi kerak
Tashqi sifatni ta'minlash vositalarini ishlab chiqish	Sifatni ta'minlash tartib-taomillarining maqsadlari va vazifalari ishlab chiqilgan tartiblardan oldin mas'ul shaxslar (universitetlar, shu jumladan) tomonidan aniqlanishi kerak. Ular qo'llanilgan tartiblarning tavsifi bilan birgalikda nashr etilishi kerak.
Jarayonlar va maqsadlarga muvofiqligi	Tashqi sifatni ta'minlash bo'yicha barcha vositalar belgilangan maqsad va vazifalarga muvofiq ishlab chiqilishi kerak
Hisobot	Hisobotlar maqsadli auditoriyalar uchun tuzilishi, e'lon qilinishi va erkin bo'lishi kerak. Hisobotda keltirilgan har qanday qarorlar va tavsiyalar o'quvchiga osongina kirish imkoniyatiga ega bo'lishi kerak
Davriy baholash	Oliy ta'lim muassasalari va / yoki

	dasturlarining tashqi sifatni ta'minlash muntazam ravishda o'tkazilishi kerak. Davrning davomiyligi va ishlatiladigan baholash usullari aniq belgilangan va oldindan qayd etilishi kerak
Tizim tahlillari	Sifatni ta'minlash agentliklari muntazam ravishda imtihonlar, tahlillar, tahlillarning asosiy natijalarini tavsiflovchi va tahlil qiluvchi hisobotlarni nashr etishlari kerak

Sifat kafolati agentliklari standartlari

Tashqi sifatni baholash usullaridan foydalanish	Sifatni ta'minlash agentliklarining tashqi sifatni baholash tashqi sifatni baholash usullarining mavjudligi va samaradorligini inobatga oladi
Rasmiy maqomi	Agentliklar jahonda oliy ta'lim sistemasining vakolatli organlari tomonidan tashqi sifatni ta'minlash bo'yicha mas'ul organlar sifatida rasman e'tirof etilishi kerak
Mustaqillik	Agentliklar mustaqil bo'lishi kerak. Ularning harakatlariga mas'uliyat yuklangan. Hisobotda keltirilgan xulosalar va tavsiyalar universitetlar,

	vazirliklar va boshqa manfaatdor tomonlar kabi uchinchi shaxslar tomonidan ta'sirlanmasligi kerak
Agentliklar tomonidan ishlatiladigan tashqi sifat kafolati shartlari va tartibi	Agentliklar tomonidan qo'llaniladigan jarayonlar, mezon va tartiblar oldindan belgilanishi va jamoatchilik tomonidan qabul qilinishi kerak. Odatda, ushbu jarayonlarga quyidagilar kiradi: • sifatni ta'minlash jarayoni ob'ekti tomonidan o'zini baholash (yoki shunga o'xshash protsedura); • ekspertlar guruhi tomonidan tashqi baholash, shu jumladan (talab qilingan bo'lsa) talabalar va baholash ob'ektiga tashrif (agentlik qarori bo'yicha); • barcha qarorlar, tavsiyalar va boshqa rasmiy natijalarni o'z ichiga olgan hisobotni nashr etish; • Qabul qilingan xatti-harakatlarning baholash jarayonlarini kuzatish sifatni ta'minlashga bog'liq
Hisobot tartiblari	Agentliklar hisobot berish tartibiga ega bo'lishi kerak

1.2. Xorijiy oliy o'quv yurtlarida professor-o'qituvchilarning faoliyatini baholashda jahon tendensiyalari

Xorijiy va mahalliy yetakchi oliy o'quv yurtlarining tajribasi shuni ko'rsatadiki, ularning muvaffaqiyati asosan sifat menejmenti tizimlarini yaratish orqali sifatni oshirishga bog'liq bo'lib, unda o'qituvchilar faoliyatining sifatini baholash tizimi kichik bir tizimdir. Universitetlar professor-o'qituvchilarining faoliyatini baholash va ta'lim tizimidagi hozirgi sharoitda o'qituvchilar faoliyatini baholash tizimlarini shakllantirish masalalari amaliyotchilar va olimlar uchun shubhasiz azaldan qiziqish kasb etgan. Chet ellik tadqiqotchilar bu muammolarni 1980-yillarning boshidan Yevropa davlatlari ta'lim sifatidan noroziligining eng yuqori darajaga ko'tarilgan paytdan boshlab, faol ravishda hal qilishga kirishdilar. O'sha davr o'zining o'quv rejalari va dasturlarini takomillashtirish, texnik vositalardan foydalanish va hokazolar orqali o'qitish sifatini oshirishga qaratilgan muvaffaqiyatsiz urinishlari bilan tavsiflanadi. Ta'lim sifatini belgilovchi asosiy omillarni aniqlash masalalari bo'yicha ilmiy muhokamalar natijasida asosiy omil - "inson", ya'ni ta'lim muassasasining boshqaruv va pedagogik kadrlari deb topildi. Professor-o'qituvchilar faoliyatining reyting asosida baholanishi bu ularning o'z faoliyatlarini takomillashtirishga undash vositasidir, bu esa iqtisodiy jihatdan rivojlangan mamlakatlardagi ilmiy va pedagogik hamjamiyatning bu masalaga qiziqishini kuchaytirdi. Universitet o'qituvchilari faoliyatini reyting baholashning kontseptual yondashuvlari ishlab chiqilmoqda va kadrlar, ta'lim muassasalarini attestatsiyadan o'tkazishning me'yoriy asoslari takomillashtirilmoqda. Bugungi kunda Yevropa va Amerika davlatlari ta'lim xizmatlari sifatini yaxshilash borasida muntazam ish olib bormoqdalar. Bu nafaqat oliy ta'lim sohasida sifatni ta'minlash xalqaro tarmog'ining muntazam umumiy konferentsiyalari, balki oliy ta'lim uchun rasmiy sifat kafolati tizimini ishlab chiqadigan Yevropa oliy ta'lim markazining (SEPES) faoliyati bilan ham tasdiqlanmoqda. Xususan, u quyidagilarni o'z ichiga oladi:

-mezonlarni, ko'rsatkichlarni va baholash standartlarini aniqlash;

-oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi muassasalari professor-o'qituvchilari kasbiy va shaxsiy yozishmalari mezonini bilan bir vaqtning o'zida ijtimoiy maqomini oshirish;

- mustaqil ekspertlarni mustaqil ekspertiza qilish va baholash uchun jarayonlarni ishlab chiqish.

Qo'shma Shtatlarda Yevropa Texnika va Texnologiyalar Akkreditatsiya Komissiyasi (ABET) - (Accreditation board for Engineering and Technology, Inc.) Yevropa Injining ta'limi Jamiyati (European Society for Engineering Education) o'qituvchilar mehnatining sifatini baholash uchun yaxshi rivojlangan tizim mavjudligini universitet reytingining eng muhim belgilaridan biri deb bilishadi. Oliy ma'lumotli ilmiy va pedagogik xodimlarning sifatini baholashning yanada ilg'or shakllari va usullarini izlash bizni metodologiya nazariyasi va baholashni tashkil qilish muammolari bo'yicha G'arbiy va Janubiy-Sharqiy Osiyo mamlakatlari tanqidiy mantiqiy tajribasidan foydalanishga undaydi. Chet elda professor-o'qituvchilarni baholashda kontseptual yondashuvlar Yu.S. Alferov, D. Badarch, G.A. Bordovskiy, I.M. Kurdyumova, V.A. Matyuxina, A.A. Nesterova, LI Pisarev, T.A Tartagashvili, S.Yu.Trapitsyna ishlarida ushbu masala yoritib berilgan. Oliy o'quv yurtlarining professor-o'qituvchilarining faoliyatini baholash usullarida umumiy invariant yondashuvlarni aniqlash maqsadida, ushbu sohada jahon tajribasini taqqoslama-qiyosiy tahlil qilish, bu esa davlatning professor-o'qituvchilarning faoliyati samaradorligini baholash tizimini va ularning rivojlanish tendensiyalarini aniqlashga imkon beradi.

Professor-o'qituvchilarning ish faoliyatini baholash uchun yondashuvlar va tizimlarni tahlil qilishda baholashning umumiy tuzilmasiga asos bo'lgan quyidagi sxemaga rioya qilinadi:

- 1) baholashning maqsadi;
- 2) baholash mazmuni (asoslar, mezon va ko'rsatkichlar, protsedura baholash);
- 3) baholash ob'ektlari;
- 4) baholash usullari;

5) baholash natijalari (taqdim etish shakllari va usullari, qabul qilish echimlar, axborotni saqlash).

AQShda o'qituvchi xodimlar faoliyatini baholash tizimi

Har qanday kontseptual sxemaning asosiy nuqtasi maqsadlarni aniqlashdir. J. Millman va L. Darling-Hammond o'qituvchilarni baholash uchun uchta asosiy maqsadni belgilab berishgan.

AQSh universitetlarida o'qituvchilarning faoliyatini baholash uchun yondashuvlar quyidagilarga asoslangan:

- har qanday darajada ta'limning muvaffaqiyati o'qituvchilarning qo'lida va asosan shaxsiy xususiyatlar va ularning kasbiy mahorati darajasida belgilanadi;
 - baholashning samaradorligi sharti - aniq mezonlarga ega bo'lishi va o'qituvchilarga tayinlangan funktsiyalarni amalga oshirish bo'yicha maslahat berish tizimi;
 - Muntazam ravishda olib boriladigan professor-o'qituvchilarning baholashi o'quv muhitida axloqiy muhitni yaxshilash va kuchli va samarali bo'linishni shakllantirishga yordam beradi.

Amerika universitetlarida o'qituvchilar faoliyatini reyting baholash uchun quyidagi tizimlar mavjud.

1. Oliy o'quv yurti oldida turgan vazifalarni hal qilishda professor- o'qituvchilarning qo'shgan hissasini baholash.
2. O'qituvchining faoliyatining har bir tarkibiy qismini baholash.
3. Faoliyatning har bir tarkibiy qismini sarflangan sa'y-harakatlarga mutanosib baholash

4. Faoliyatning har bir tarkibiy qismini muvozanatli baholash bo'limning vazifalari uchun ahamiyatga ega.
5. Ballar yordamida baholash.
6. Talabalarni so'roq qilish.
7. Bitiruvchilarning baholari asosida tuzilgan usul (kamroq tarqalgan).

Buyuk Britaniyada o'qituvchilarning ish faoliyatini baholash uchun zamonaviy model

Britaniyadagi universitetlardagi ta'lim jarayoni asosan individuallashtirilganligi tufayli o'qituvchining o'quv jarayonida o'rni alohida ahamiyat kasb etadi. Talabaning mutaxassis va shaxs sifatida faqatgina "talaba-o'qituvchi" emas, balki aniq aloqalar va o'zaro ta'sirlar mavjud bo'lgan joyda yaqin ilmiy muloqot sharoitida shakllanishiga ishoniladi.

Britaniya universitetlarida quyidagi lavozimlar mavjud:

- professor (Professor),
- rider (Reader) ,
- professor assistenti (Assistant Professor),
- katta lektor (Senior Lecturer),
- tyutor (Tutor),
- lektor (Lecturer).

Britaniyada o'quv jarayonida o'qituvchilarni baholashda quyidagilarga ahamiyat beriladi:

- o'quv dasturining mazmuni va tashkil etilishi;
 - O'qitish, o'rganish va baholash;
 - Talabalarning yutuqlari va natijalari;
 - talabalarni qo'llab-quvvatlash va rahbarlik qilish;
 - o'quv resurslari;

- sifatni ta'minlash va yaxshilash. Baholash natijalari. O'quv mashg'ulotlarini baholash natijalari, har bir toifa uchun 1 dan 4ballgacha. Shunday qilib, ballning maksimal qiymati 24 ga teng.

Rossiyada Professor-o'qituvchilarning ish faoliyatini baholash tizimi

Rossiya ta'lim muassasalari amaliyotida PO'T faoliyatining sifatini baholash muammolarini hal qilishning bir necha yondashuvlari mavjud:

- 1) o'qituvchining o'qituvchilik sifati va shaxsiy fazilatlari xususida talabalarning fikrlarini hisobga olgan holda;
- 2) talabalarni o'qitish natijalarini qayd etish;
- 3) o'qituvchining pedagogik mahoratini baholash;
- 4) faoliyatning reytingi.

1.3. O'zbekiston oliy o'quv yurtlarida o'qituvchilar faoliyati sifatini baholash uchun reyting tizimini yaratish tajribasi

Mamlakatimizda iqtisodiyotning, ijtimoiy hayotning real talablaridan kelib chiqqan holda oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, o'qitishning zamonaviy shakl va texnologiyalarini joriy etish, mutaxassislar tayyorlash bo'yicha keng ko'lamli ishlar olib borilmoqda. Ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida mamlakatimizda yuqori salohiyatli oliy- ta'lim professor-o'qituvchilarga bo'lgan talab kuchaymoqda . Bu talab esa o'z navbatida oliy ta'lim tizimida kerakli islohotlarni amalga oshirishni, oliy o'quv yurtlari professor-o'qituvchilarining faoliyatini reyting baholash tizimini qayta ko'rib chiqilishini hozirgi kunning asosiy vazifasi sifatida o'rtaga tashlamoqda. Oliy ta'limdagi shu va shu kabi masalalarning yechimini topishga qaratilgan bir qancha islohotlar amalga oshirilmoqda . 2017-2018 yillarning o'zida ta'lim tizimini takomillashtirishga qaratilgan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va Vazirlar Mahkamasining 70 ga yaqin farmon, qaror va farmoyishi qabul qilindi. Oliy ta'lim tizimi faoliyati bilan bo'g'liq bo'lgan, shu kungacha qabul qilingan qonun hujjatlari orasida biz alohida e'tibor qaratishimiz kerak bo'lganlari quyidagilardir:

1. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2012 yil 29 dekabrda "Respublika oliy ta'lim muassasalari reytingini baholash tizimini joriy etish to'g'risida"gi 371-sonli qarori;

2. 2007 yil 10 sentyabrda "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimida magistratura faoliyatini yanada takomillashtirish, uning samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 190-sonli qarori;

3. Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Davlat test markazi, Xalq ta'limi vazirligi, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi O'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi markazining 2008 yil 22 apreldagi 01-128/QQ, 16 va 14/QQ-son qarori bilan tasdiqlangan "Akademik litseylar va kasb-hunar kollejlari bitiruvchilarining umumta'lim fanlari bo'yicha ta'lim

tayyorgarligi darajasi va sifati monitoringini o'tkazish tartibi to'g'risida"gi yo'riqnoma;

4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 20-apreldagi "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2909-son qarori

5. O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to'g'risida"gi qonunlari 2017 yil 6 apreldagi 187-sonli qarori bilan yangi tahrirdagi davlat ta'lim standartlari tasdiqlandi.

Mamlakatimizda Oliy ta'lim muassasasining faoliyatini baholash Ta'lim muassasalari davlat attestatsiyasi va akkreditatsiyasi haqidagi nizomga muvfiq tartibga solinadi.

Attestatsiya - ta'lim muassasasi faoliyatini baholashda davlat nazoratining asosiy shakli hisoblanib, ta'lim muassasasida kadrlar tayyorlash mazmuni, darajasi va sifatining davlat ta'lim standartlari hamda davlat talablariga muvofiqligini aniqlashdan iborat.

Davlat akkreditatsiyasi - ta'lim muassasasi faoliyatining davlat ta'lim standartlari va davlat talablari mezon va talablariga javob berishining davlat tomonidan e'tirof etilishi hamda uning bitiruvchilariga davlat tomonidan tasdiqlangan namunadagi ma'lumot to'g'risidagi hujjatlarni topshirish huquqini berishdan iborat.

Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi hamda Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan mamlakatimiz oliy ta'lim muassasalari reytingini aniqlash [indikatlari](#) ishlab chiqildi. Ushbu indikatorlar Quacquarelli Symonds, The Academic Ranking of World Universities, Times Higher Education reyting agentliklari va Janubiy Koreyaning JoongAng Ilbo nashri metodikalari asosida ishlab chiqilgan.

ОТМ РЕЙТИНГИ

Олий таълим муассасалар рейтингини аниқлаш индикаторлари

ИЛМИЙ ФАОЛИЯТИ

- Хорижий ОТМда илмий даража олган профессор-ўқитувчилар (ПЎ);
- Хорижий ОТМда таълим берган ПЎ;
- Профессор-ўқитувчиларнинг илмий салоҳияти;
- ОАК Раёсати томонидан PhD ва DSc илмий даражасига тасдиқланган ПЎ;
- Профессор-ўқитувчиларнинг мақолаларини иқтибослик даражаси;
- Мақола ва монографиялар;
- Илмий-тадқиқот фаолияти ва амалиёт жорий этиш натижасида олинган маблағлар;
- Илмий-тадқиқот ишлари самарадорлиги (патент ва шартномалар);
- Нуфузли танловларда совринли ўринларни қўлга киритган ПЎ;
- Профессор-ўқитувчиларнинг билим даражаси.

ЎҚУВ-УСЛУБИЙ ИШЛАР ВА ТАЪЛИМ СИФАТИ

- Таълим бериш сифати даражаси;
- Дарсликлар ва ўқув қўлланмалар;
- Хорижий профессор-ўқитувчилар ва талабалар;
- Хорижий ОТМлар билан алмашув дастурларида иштирок;
- Чет тилида ўқитиладиган фанлар;
- Ёш мутахассисларнинг қўнимсизлиги;

ТАЛАБАЛАР БИЛИМИ ВА БИТИРУВЧИЛАР

- Битирувчи курс талабаларини мутахассислик фанлари бўйича билимларини баҳолаш;
- 1-курс талабалари билимини баҳолаш;
- Мутахассислиги бўйича ишга жойлашган битирувчилар улуши;
- Битирувчиларнинг бандликни ушлаб туриш даражаси;
- Халқаро ва республика танловларда совринли ўринларни қўлга киритган талабалар;
- ОТМ тасарруфидаги академик лицей битирувчиларининг ўқишга кириш даражаси;

АКТ ВА МОДДИЙ-ТЕХНИК БАЗА

- Ўқув жараёнининг замонавий компьютер техникаси ва ўқув-тақдимот қурилмалари билан таъминланганлиги;
- ОТМ веб-сайтнинг рейтингини;

О‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Ta’lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi hamda Xalq ta’limi vazirligining joriy yil 1 maydagi 11-son hamda 24-son qo‘shma qarori bilan Ta’lim muassasalarida ta’lim sifati monitoringini olib borish va reytingini aniqlash tartibi to‘g‘risida nizom tasdiqlandi.

UMUMIY O‘RTA TA‘LIM MUASSASALARI REYTINGINI ANIQLASH
INDIKATORLARI

№	Indikatorning mazmuni	Indikatorning umumiy reytingdagi salmog‘i
1	Xalqaro va respublika fan olimpiadalari, ta‘lim va fan sohasida nufuzli tanlovlarda mukofotlar (diplomlar)ga sazovor bo‘lgan o‘quvchilar salmog‘i	12%
2	Sport musobaqalari g‘oliblari bo‘lgan o‘quvchilar salmog‘i	9%
3	Ma‘naviy-ahloqiy tarbiya masalalari, madaniyat va san‘at sohasiga oid tanlovlar g‘oliblari ulushi	9%
4	11-sinf bitiruvchilarini oliy ta‘lim muassasalariga talabalikka qabul qilinganligi ko‘rsatkichi	10%
5	9-sinf bitiruvchilaridan akademik litseylarda ta‘limni davom ettirayotgan o‘quvchilar salmog‘i	8%
6	O‘zlashtirish ko‘rsatkichining joriy holati (“4” va “5” bahoga o‘zlashtirayotganlar ulushi)	15%

7	Birinchi va oliy toifali o'qituvchilar ulushi	10%
8	O'qituvchilarning dars berayotgan fani bo'yicha bilim darajasi	10%
9	O'qituvchilarning ijtimoiy faolligi ("Yilning eng yaxshi fan o'qituvchisi"; "Yilning eng yaxshi chet tili o'qituvchisi" va h.k.)	8%
10	Maktab web sayti va uning milliy qidiruv tizimidagi o'rni	5%
11.	www.tdi.uz va www.uzedu.uz web-sayti orqali o'tkazilgan ijtimoiy so'rov natijalari (ta'lim muassasasi va uning rahbari faoliyatini o'quvchilar, otalar, mahalla vakillari va umuman keng jamaotchilikning fikri asosida baholash)	4%

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Ta'lim sifatini nazorat qilish davlat inspeksiyasi hamda Oliy va o'rta mahsus ta'lim vazirligi Kasb-hunar ta'limi markazining joriy yil 08 maydagi 12-son hamda 10/QQ-son qo'shma qarori bilan Ta'lim muassasalarida ta'lim sifati monitoringini olib borish va reytingini aniqlash tartibi to'g'risida nizom tasdiqlandi.

Kasb-hunar ta'limi muassasalari reyting indikatorlari

T/r	Indikatorlarning mazmuni	Indikatorlarning umumiy reytingidagi salmog'i
1	O`qituvchilarning pedagogik salohiyati (bosh, yetakchi va katta o`qituvchi darajasiga ega bo`lgan o`qituvchilar va razryadi bo`yicha ularga mos keladigan ishlab chiqarish ustalari ulushi, umumiy soniga nisbatan, % hisobida)	15%
2	So`ngi uch yilda o`qituvchilar va ishlab chiqarish ustalari tomonidan (hammualliflikda yoki alohida o`zi) yozib tayyorlangan va belgilangan tartibda ro`yhatdan o`tkazilib, chop qilingan darsliklar va o`quv qo`llanmalar (shuningdek, elektron darsliklar va boshqalar)	10%
3	O`qituvchilar va ishlab chiqarish ustalarining dars berayotgan fani va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bo`yicha bilim darajasi	10%
4	Xalqaro, respublika olimpiadalarida va nufuzli tanlovlarda sovrinli o`rinlarni qo`lga kiritgan va mukofot (diplom)larga sazovor bo`lgan o`quvchilar ulushi	10%

5	Ta'lim berish sifati darajasi va ta'lim jarayoni uchun yaratilgan sharoitlar (o'quvchilar fikri asosida baholash)	10%
6	Laboratoriya va amaliy mashg'ulotlarning asbob-uskunalar va kerakli jihozlar bilan ta'minlanganlik darajasi	10%
7	Bitiruvchilarning ishga joylashish darajasi	10%
8	O'quvchilarning bilim darajasi	25%

Mamlakatimizda oliy o'quv yurtlari professor-o'qituvchilarining faoliyatini reyting baholash tizimini quyidagi ko'rishda edi:

**Oliy ta'lim muassasalarining pedagog xodimlarining faoliyatini o'rganish
Mezonlari**

№	Ko'rsatkichlar	Baho
O'quv-metodik faoliyati (40 ball)		
1.	O'qituvchilik faoliyati (20 ball):	
1.1.	Nazariy bilimlarni, amaliy ko'nikmalarni va o'qitiladigan fanning zamonaviy tendensiyalarini egallaganlik darajasi (ochiq mashg'ulotlar natijalari bo'yicha)	

1.2.	O'qitish sifati darajasi (talabalardan so'rab chiqish natijalari bo'yicha)	
1.3.	Talabalarning o'qituvchining yo'llanmasi (fani) bo'yicha olimpiadalarda, har xil tanlovlar va ilmiy grantlardagi ishtiroki	
2.	Metodik ishlar (20 ball):	
2.1.	Yil mobaynida oliy ta'lim muasasasi o'qituvchisi tomonidan nashr etilgan darsliklar va o'quv qo'llanmalari soni	
2.2.	O'qitishda kompyuter va axborot texnologiyalarida foydalanish darajasi, o'quv kursini va o'quv taqdimot materiallarini ishlab chiqish	
2.3.	O'quv jarayonida zamonaviy ta'lim texnologiyalari va talabalar bilimlarini baholashning ilg'or usullari qo'llanilishi darajasi	
Tarbiyaviy faoliyati (20 ball)		
3.	Talabalar bilan tarbiyaviy ish bo'yicha tadbirlarda ishtirok etish: ma'naviy va ma'rifiy ishlar, sport klublari, ilmiy, ijodiy to'garaklar, madaniy tadbirlar va shu kabilar	
4.	Talabalarning akademik guruhlarida kuratorlik	
5.	Talabalarning o'qishdan tashqaridagi bo'sh vaqtlarini mazmunli tashkil etishdagi ishtiroki	
6.	Idora mintaqa doirasida bajariladigan jamoatchilik ishlari va oliy ta'limdan tashqari ishlar	
Ilmiy faoliyati (30 ball)		
7.	Ilmiy konferensiyalar ishida ishtiroki	

8.	Ilmiy nashrlarda (shu jumladan xorijiy ilmiy nashrlarda) materiallar, monografiyalar elon qilish	
9.	Xalqaro ilmiy loyihalarga, xo'jalik shartnomalariga rahbarlik qilish yoki ularda ishtirok etish	
10.	Patentlar va ixtirolar soni	
11.	Tayanch doktorantlar va doktorantlarning dissertatsiya tadqiqotlariga ilmiy rahbarlik qilish	
12.	Doktorlik dissertatsiyalari doirasida ilmiy tadqiqot olib borish	
Oliy ta'lim muassasasini rivojlantirishga qo'shgan ulushi (10 ball)		
13.	Boshqa ta'lim muassasalari: oliy ta'lim muassasalari, akademik litseylar va kasb hunar kollejlari bilan hamkorlikni mustahkamlashda ishtirok etish (o'qituvchilik faoliyati va ular uchun bilimlar darajasini oshirish treninglarini tashkil etish)	
14.	Xorijiy oliy ta'lim muassasalari bilan ayriboshlash dasturlarida ishtirok etish va ularni tashkil etish	
15.	Yangi yo'nalishni kafedrani , laboratoriyani ochishda , axborot- resurs markazining elektron bazasini to'ldirishda ishtirok etish	
Shaxsiy fazilatlari(10 ball)		
16.	Ilmiy daraja va ilmiy unvon	
17.	Malaka oshirish kurslaridan o'tish	
18.	Xorijiy tillarni egallaganlik, materiallarni ishlab chiqish va fanni o'qitishda ulardan amalda foydalanish	
19.	Xorijiy ta'lim muassasalari va ilmiy muassasalarda stajirovkadan o'tish	
Jami (eng ko'p ball - 110)		

II. BOB. PROFESSOR-O'QITUVCHILARNING REYTINGINI ANIQLOVCHI DASTURIY TA'MINOTNING TADQIQI VA TADBIQI

2.1. Masalaning qo'yilishi

Mustaqillik yillarida iqtisodiyotning, ijtimoiy hayotning real talablaridan kelib chiqqan holda, yurtimizda oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, unga o'qitishning zamonaviy shakl va texnologiyalarini joriy etish, mutaxassislar tayyorlash bo'yicha ixtisoslik yo'nalishlarini takomillashtirish borasida katta ishlar qilindi. 2017-2018 yillarning o'zida ta'lim tizimini takomillashtirishga qaratilgan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti va Vazirlar Mahkamasining 70 ga yaqin farmon, qaror va farmoyishi qabul qilindi. Oliy ta'lim tizimi faoliyati bilan bo'g'liq bo'lgan, shu kungacha qabul qilingan qonun hujjatlari orasida biz alohida e'tibor qaratishimiz kerak bo'lganlari quyidagilardir:

1. O'zbekiston Respublikasining «Ta'lim to'g'risida»gi Qonuniga hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2008 yil 1 avgustdagi 164-son «Respublika oliy ta'lim muassasalari xodimlari mehnatiga haq to'lashning takomillashtirilgan tizimini tasdiqlash to'g'risida»gi qaroriga muvofiq, oliy ta'lim muassasasi professor-o'qituvchilar tarkibining o'quv, ilmiy-metodik, ilmiy-tadqiqot, tashkiliy-metodik, ma'naviy-axloqiy va tarbiyaviy ishlar yuklamasini aniqlash qoidalarini zamonaviy talablar asosida belgilash uchun Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2015 yil 9 sentyabrdagi «Oliy ta'lim muassasasi professor-o'qituvchilar tarkibining o'quv, ilmiy-metodik, ilmiy-tadqiqot, tashkiliy-metodik, ma'naviy-axloqiy va tarbiyaviy ishlar yuklamasini aniqlash qoidalarini tasdiqlash to'g'risida»gi 5-2015-son buyrug'i chiqdi.

2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2012 yil 29 dekabrda «Respublika oliy ta'lim muassasalari reytingini baholash tizimini joriy etish to'g'risida»gi 371-sonli qarori;

3. 2007 yil 10 sentyabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimida magistratura faoliyatini yanada takomillashtirish, uning samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 190-sonli qarori;

4. Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Davlat test markazi, Xalq ta’limi vazirligi, Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi O‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limi markazining 2008 yil 22 apreldagi 01-128/QQ, 16 va 14/QQ-son qarori bilan tasdiqlangan “Akademik litseylar va kasb-hunar kollejlari bitiruvchilarining umumta’lim fanlari bo‘yicha ta’lim tayyorgarligi darajasi va sifati monitoringini o‘tkazish tartibi to‘g‘risida”gi yo‘riqnoma;

5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 20-apreldagi “Oliy ta’lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-2909-son qarori

6. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi va “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi to‘g‘risida”gi qonunlari 2017 yil 6 apreldagi 187-sonli qarori bilan yangi tahrirdagi davlat ta’lim standartlari tasdiqlandi.

Shu bilan birga, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2016-yil 8-oktabrdagi farmoyishi asosida tuzilgan ishchi guruh tomonidan oliy ta’lim tizimidagi mavjud holatni o‘rganish natijalari shuni ko‘rsatmoqdaki, qator oliy ta’lim muassasalarida ilmiy-pedagogik salohiyat hanuz past darajada qolmoqda, ta’lim jarayonining o‘quv-metodik va axborot ta’minoti zamonaviy talablarga mos emas, moddiy-texnik baza tizimli ravishda yangilanishga muhtoj. Oliy ta’lim tizimida o‘quv jarayoniga ilg‘or xalqaro tajribani keng joriy etish, yetakchi xorijiy turdosh ilmiy-ta’lim muassasalari bilan yaqin hamkorlik aloqalarini yo‘lga qo‘yish orqali pedagog va ilmiy kadrlar malakasini oshirish borasidagi ishlar talab darajasida olib borilmayapti. Shularni e’tiborga olgan holda oliy ta’lim darajasini sifat jihatidan oshirish va tubdan takomillashtirish, oliy ta’lim muassasalari moddiy-texnika bazasini mustahkamlash va modernizatsiya qilish, ularni zamonaviy o‘quv-ilmiy laboratoriyalari, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari bilan jihozlash maqsadida Oliy ta’lim tizimini 2017-2021-yillarga mo‘ljallangan kompleks rivojlantirish dasturi tasdiqlandi.

Mazkur dasturda asosan mamlakatimizning har bir oliy ta'lim muassasasi bilan AQSh, Buyuk Britaniya, Fransiya, Italiya, Niderlandiya, Rossiya, Yaponiya, Janubiy Koreya, Xitoy va shu kabi boshqa davlatlarning yetakchi ilmiy-ta'lim muassasalari bilan hamkorlik aloqalarining o'rnatilgani o'ta muhim ahamiyat kasb etadi. Shu asosda har yili 350 nafardan ortiq xorijlik yuqori malakali pedagog va olimlarning mamlakatimiz oliy o'quv yurtlariga o'quv jarayoniga jalb etilishi ko'zda tutilmoqda. Amaliyot shuni ko'rsatmoqdaki, oliy ta'lim muassasalari pedagog xodimlarining mehnatiga haq to'lash bo'yicha amaldagi tizimni jiddiy takomillashtirish va bu borada moddiy rag'batlantirishning yangi mexanizmlarini joriy etishga ehtiyoj sezilmoqda. Shu munosabat bilan O'zbekiston Respublikasining Moliya vazirligi, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, Mehnat vazirligi, Sog'liqni saqlash vazirligi va Xalq ta'lim vazirligiga uch oy muddatda ilg'or xalqaro tajribadan kelib chiqib, oliy o'quv yurtlari pedagog xodimlariga ularning kasb mahorati, faoliyatidagi yuqori natijadorlik va tarbiyaviy sohadagi samarali ishtirokini inobatga olib, ustama haq to'lashni belgilash tizimi bo'yicha Vazirlar Mahkamasiga takliflar kiritish vazifasi topshirildi.

Ta'lim-tarbiya jarayonlarining sifati ustidan samarali davlat nazoratini o'rnatish maqsadida Vazirlar Mahkamasi huzurida Ta'lim sifatini nazorat qilish bo'yicha davlat inspeksiyasi tashkil etildi. Uning asosiy vazifasi – ta'lim-tarbiya jarayoni, professor-o'qituvchilar tarkibi, ta'lim tizimida kadrlar tayyorlash va ularning malakasini oshirish sifati hamda mulkchilik shakli va idoraviy bo'ysunishidan qat'i nazar, ta'lim muassasalarini attestatsiya va davlat akkreditatsiyasidan o'tkazish, ta'lim-tarbiya sifatini nazorat qilish bo'yicha davlat siyosatini amalga oshirishdan iborat. Bu ishlar bosqichma-bosqich amalga oshirilishini taqozo etadi. Dastlab ta'limning muhim vakillari bo'lmish O'qituvchi va talabalarning salohiyatlarini oshirish maqsadida yana qanday chora tadbirlarni ishlab chiqishni belgilab olishimiz darkor. Hukumatimiz tomonidan chuqur o'ylangan va tahlil qilingan holda bir qator ustuvor chora-tadbirlar belgilab olindi. Xo'sh, ushbu tadbirlarning natijasini biz nimada ko'rishimiz mumkin qanday hisob kitoblarni amalga oshirsak, ushbu tadbirlarning amaldagi natijalarining sifat ko'rsatkichlariga ega bo'lamiz. Menimcha, bu yo'l reyting tizimini yanada

takomillashtirish orqali amalga oshiriladi. Ya'nikim Oliy ta'lim muassasasi reytingini aniqlash orqali, xususan talabalar reytingini aniqlash orqali va albatta professor-o'qituvchilari reytingini aniqlashning ma'lum ko'rsatkichlarini ishlab chiqqan holda, professor-o'qituvchilar reytingini aniqlash orqali amalga oshiriladi. Bunda albatta jahon standartlari talablarini ham yodimizdan chiqarmasligimiz darkor. Agar shunday yo'l tutilsa, O'zbekiston ta'lim tizimidan chiqayotgan kadrlar nafaqat yurtimizda, balki dunyodagi yetakchi davlatlar tomonidan ham tan olinadi. Albatta ushbu ishimizni AKT siz tasavvur etish mushkul. Negaki hozirda AKT kirib bormagan sohaning o'zi yo'q meningcha. Axborot kommunikatsiya texnologiyalarini jamiyatning turli jabxalariga joriy etish, jumladan ta'lim sohasida keng turda amaliyotga tadbiiq etish natijasida sifat samaradorligini ortmoqda. Jumladan ta'lim jarayonida mul'timediyali o'quv qurollar, materiallar, dasturiy ta'minotlar, ta'lim-axborot va boshqaruv tizimlarini shular jumlasiga kiritish mumkin. Bugungi kunda OTMlarda ta'lim jarayonini boshqarish, turli shakllardagi ma'lumotlar bazasi orqali faoliyatni yurituvchi va qarorlar qabul qilishiga ko'maklashuvchi hamda elektron xizmatlarni ko'rsatishga mo'ljallangan axborot tizimlar yaratilib, amaliyotga tadbiiq etilmoqda. Shuning bilan bir qatordan OTMlarda tadbiiq etilayotgan axborot tizimlarini yanada kengaytirish, soha faoliyatini to'liq kamrab oluvchi yirik moslashuvchan, integratsiyalashuvchi intellektual tizimlarga aylantirishni tadqiq etish doimiy muammolardan hisoblanadi.

Oliy ta'lim muassasalari (OTM) faoliyatida to'plagan loyihalarning hamda yaratilayotgan dasturlarning maqsadi talabalar va o'qituvchilar bazasi, davomat, dars jadvali, reyting, kutubxona va resurlar jamlanmasini avtomatlashgan masofaviy boshqaruv tizimlari bo'lib hisoblanadi. OTMda yuqoridagi vazifalarni amalga oshiruvchi tizimlarning birortasi professor-o'qituvchilarning faoliyatini reytingini aniqlash, uning ta'lim jarayonidagi salohiyatini yoki o'qituvchilik faoliyatida o'quv yilidagi bajaradigan 1540 soat yuklamasini qanday sifat ko'rsatkich bilan bajarilish xolatini nazorat qiluvchi va hisobotlarni avtomatik shakllantish imkoniyatlari mavjud emas.

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2015 yil 9 sentyabrdagi "Oliy ta'lim muassasasi professor-o'qituvchilar tarkibining o'quv, ilmiy-metodik, ilmiy-tadqiqot, tashkiliy-metodik, ma'naviy-axloqiy va tarbiyaviy ishlar yuklamasini aniqlash qoidalarini tasdiqlash to'g'risida"gi 5-2015-sonli buyrug'ida to'liq stavkadagi professor-o'qituvchilar mehnatini normalashtirish, o'quv yilida belgilangan shaxsiy ish rejasini (yuklamasini) aniqlash qoidalari va vaqt me'yorlari tasdiqlandi. Bu yerda yillik shaxsiy ish reja o'quv ishlaridan tashqari yana ilmiy-metodik, ilmiy-tadqiqot, tashkiliy-metodik, ma'naviy-axloqiy va tarbiyaviy tushdagi asosiy tadbirlar kirib, ularning har biriga belgilangan tartibda soatlar miqdori ko'rsatiladi. Umumiy holda yillik shaxsiy ish rejasi 1540 soat miqdoridagi ish vaqtining jamlangan hisobidan kelib chiqadi. OTM professor-o'qituvchilar tarkibining o'quv, ilmiy-metodik, ilmiy-tadqiqot, tashkiliy-metodik, ma'naviy-axloqiy va tarbiyaviy ishlar yuklamasi lavozimlar (kafedra mudiri, professor, dotsent, katta o'qituvchi, assistent, o'qituvchi, o'qituvchi-stajyor) bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan belgilanadi hamda u «Vaqt me'yorlari» deb yuritiladi.

Umumiy holda kafedra professor-o'qituvchilari o'rtasida ishlarni normalashtirish bo'yicha taqsimotida o'quv ishlariga 50%–70%, ilmiy-metodik ishlariga 5%–10%, ilmiy-tadqiqot ishlariga 15%–20%, tashkiliy-metodik ishlariga 5%–10% va ma'naviy-axloqiy va tarbiyaviy ishlariga 10%–15% tavsiya etilgan.

OTM o'qituvchilarning faoliyatida yillik bajarishi lozim bo'lgan ish hajmining qay darajada bajarilishini va shu asosda ularning reyting ko'rsatkichlarini aniqlovchi tizimni, dasturni ishlab chiqish bugungi kunda muhim ahamiyatga ega. Chunki, ommaviy turda «vaqt me'yorlari»da belgilab berilgan bandlarning bajarilishini nazorat qilish, monitoringini yuritish va ushbu nazorat davomida har bir professor-o'qituvchilar uchun ma'lum ko'rsatkich ballarini qo'yish, kerak bo'lsa bu ko'rsatkichlarga qo'shimcha tarzdagi ta'lim sifati uchun kerakli bo'lgan indikatorlarni qo'shish orqali professor-o'qituvchilar reytingini aniqlash, lozim bo'lganda OTM faoliyati ta'lim sifatida qaysi omillarga va bandlarga e'tibor

qaratilishini ko'rsatuvchi hamda qarorlar qabul qilishga ko'maklashuvchi tizim hisoblanadi. Bunday tizimlarning amaliyotga joriy etilishi davlatimizda ta'lim sifati ko'rsatkichini yanada ortishiga olib keladi.

Tizimning maqsadi. OTM professor-o'qituvchilari tomonidan bajariladigan o'quv, ilmiy-uslubiy, ilmiy-tadqiqot va tarbiyaviy ishlar hajmini belgilovchi «vaqt me'yorlari» ko'rsatkichlarini hisobga olgan holda va ushbu sohadagi jahon standartlaridan kelib chiqqan holda professor-o'qituvchilar reytingini aniqlovchi va uni monitoringini yuritilishini ta'minlovchi dastur nafaqat Respublikamizda balki xorijdagi OTMlarda ham ishlab chiqilmagan. Bu ishda OTMlarda professor-o'qituvchilar reytingini aniqlovchi , vaqt me'yorlarining tarkiblari bajarilishi, ta'lim muassasalar kabi turli kesimlar bo'yicha ko'p darajali hisobotlarni shakllantirish va qarorlar qabul qilishga ko'maklashuvchi dasturiy ta'minotni ishlab chiqish asosiy maqsad qilingan.

Ko'zlangan maqsadni amalga oshirish uchun quyidagi ilmiy nazariy va amaliy vazifalarni bajarish lozim:

- OTM faoliyatini avtomatlashtirishga yo'naltirilgan dasturiy ta'minotlar va ilmiy-nazariy ishlar tahlili va talablarni o'rganish;

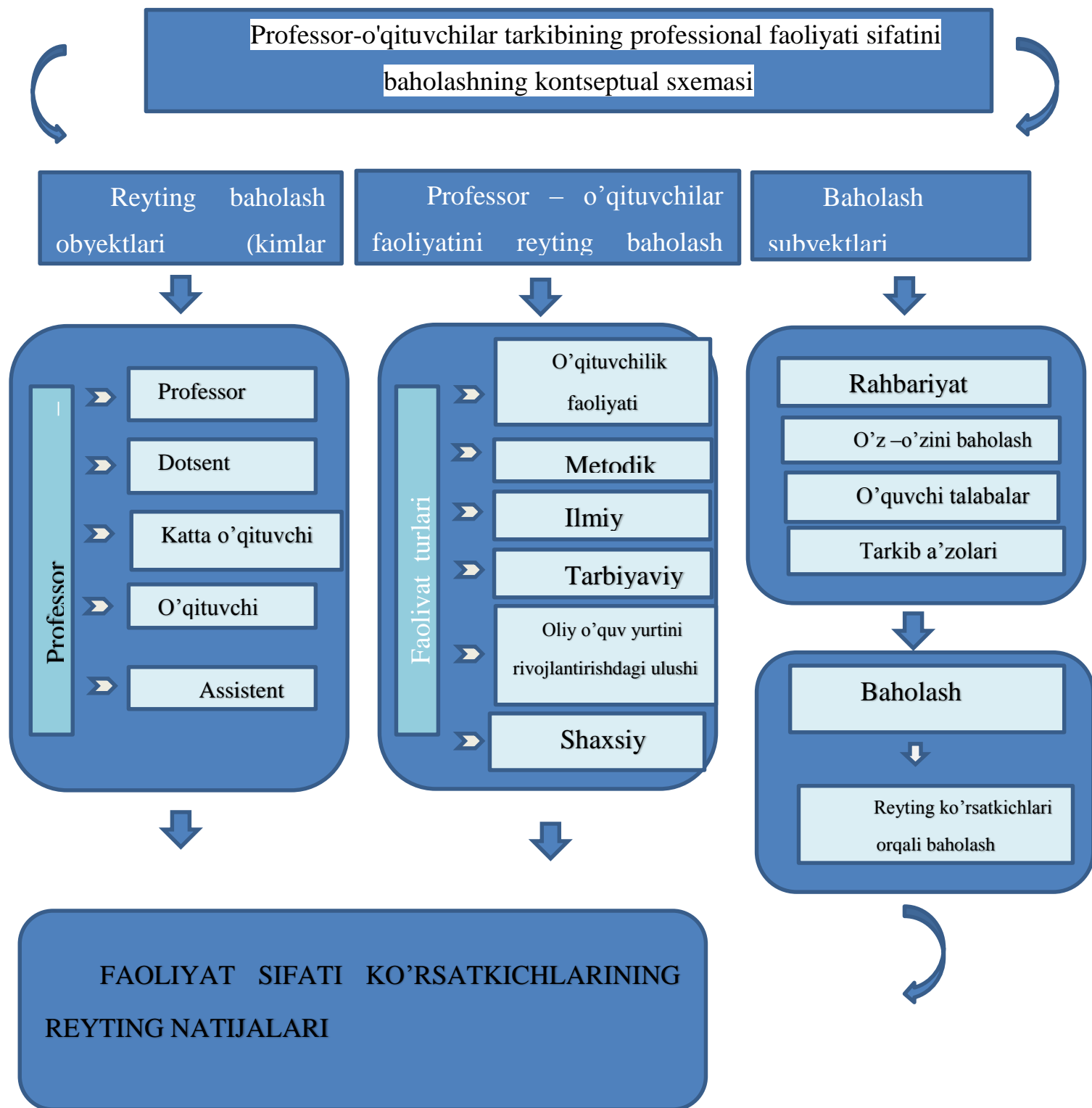
- Ta'lim sifatini aniqlovchi modellar bilan tanishib chiqish, bu modellar asosida professor-o'qituvchilar reytingini aniqlovchi ko'rsatkichlarni va ularga mos indikatorlarni belgilash;

- Professor-o'qituvchilar reytingini aniqlovchi barcha ko'rsatkichlarni va ularga bog'liq bo'lgan barcha omillar o'rtasida bog'liqliklar aniqlash, ma'lumotlar bazasini yaratish;

- Professor-o'qituvchilar reytingini aniqlovchi «Ranking System Teacher» tizimining matematik modeli, ichki algoritmlari va ishlash tuzilmasini yaratish;

- dasturiy ta'minotni foydalanuvchilar, OTM rahbariyat hodimlari va professor-o'qituvchilar uchun test rejimida amaliyotga joriy etish;

- har bir band tahlillari natijasida bu dasturga bo'lgan talablarni aniqlash;

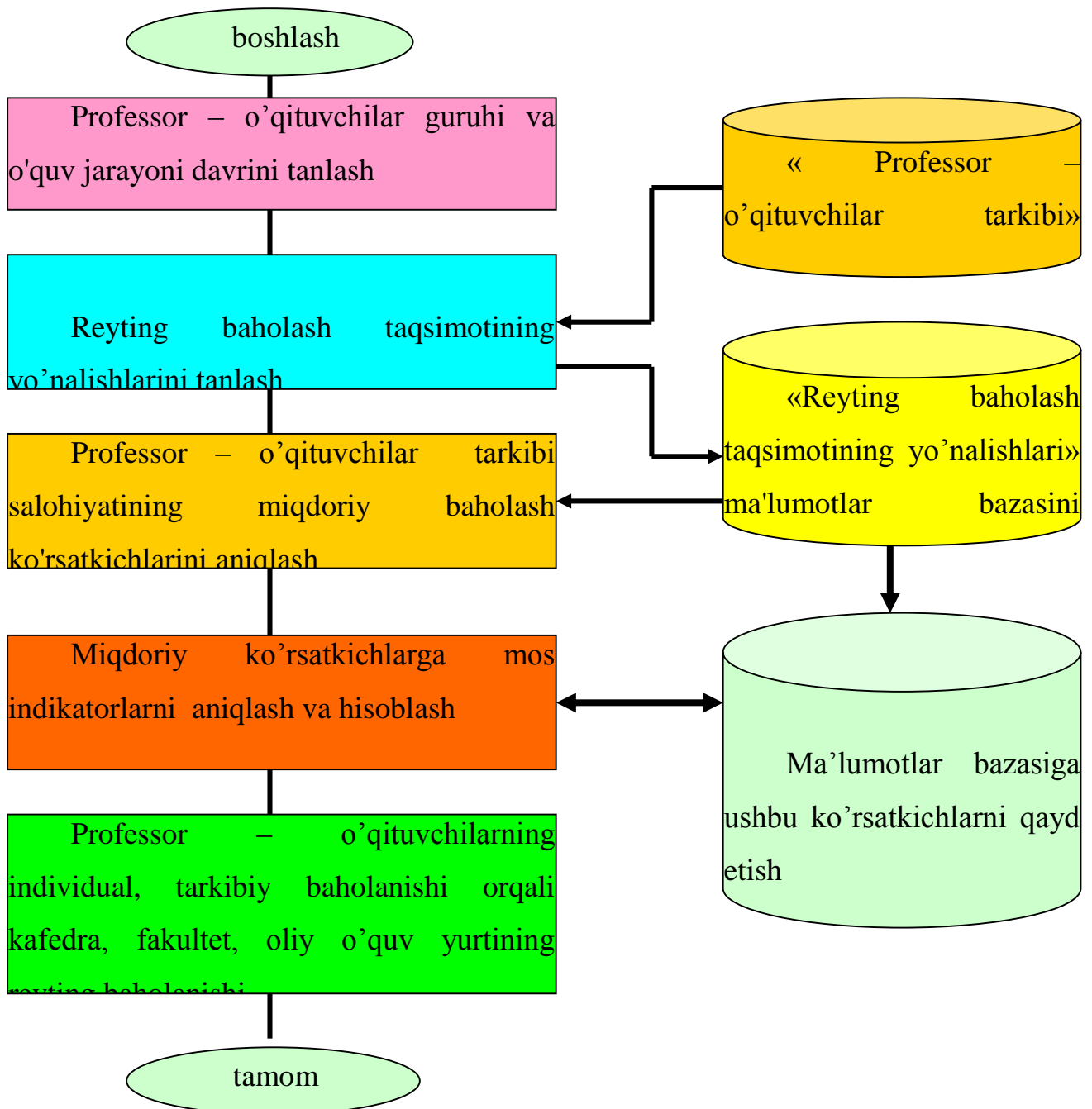

Oliy ta'lim muassasasidagi Professor- o'qituvchilar tarkibi faoliyatining sifatini baholash tizimining asosiy komponentlari va elementlari

<p>Tizimning Professor- o'qituvchilar tar-kibi faoliyati sifatini baholash kompo-nentlari</p>	<p>Komponentlarning (elementlarning) qismlari</p>
<p>Subyekt-obyekt komponenti</p>	<p>Baholash subyektlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ta'lim muassasasining ma'muriyati -O'qituvchilar Mutaxassislar - Talabalar <p>Baholash obyektlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Universitetning Professor-o'qituvchi-lar tarkibi sifati - O'zgarishlarni baholashga qaratilgan jarayonlar va hodisalar (o'quv jarayoni, mutaxassislarni tayyorlash sifati)
<p>Funksional maqsadli komponentalari</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Professor- o'qituvchilar tarkibi faoliyatining sifatini baholash maqsadlari 2. Baholash tizimining asosiy vazifalari 3. Professor- o'qituvchilar tarkibi faoliyatining sifatini baholash printsiplari 4. Professor- o'qituvchilar tarkibi faoliyatining sifatini baholash tizimini yaratish tamoyillari

	5. Professor- o'qituvchilar tarkibi faoliyati sifatini baholash tizimini rivojlantirishning muntazamligi
Texnologik komponentlari	<ol style="list-style-type: none"> 1. Baholash doirasi 2. Baholash turlari 3. Baholash shakllari 4. Baholash usullari 5. Baholash vositalari 6. Baholash natijalari 7. Baholash tizimini boshqarish
Tashxisiy komponent	<ol style="list-style-type: none"> 1. Professor- o'qituvchilar tarkibi faoliyatining sifatini baholash tizimining samaradorligi kriteriyalari va ko'rsatkichlari 2. Baholash tizimining ishlashini o'rganish, tahlil qilish va baholash usullari,

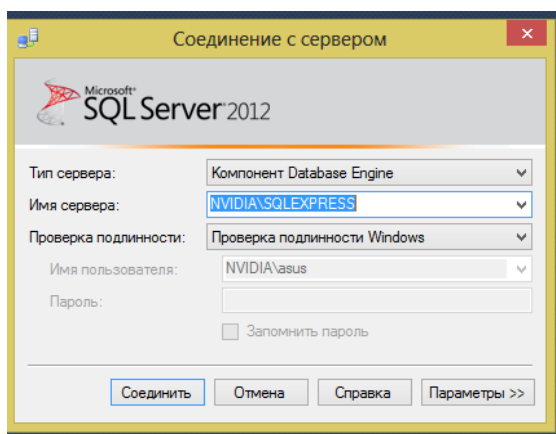
1-jadval

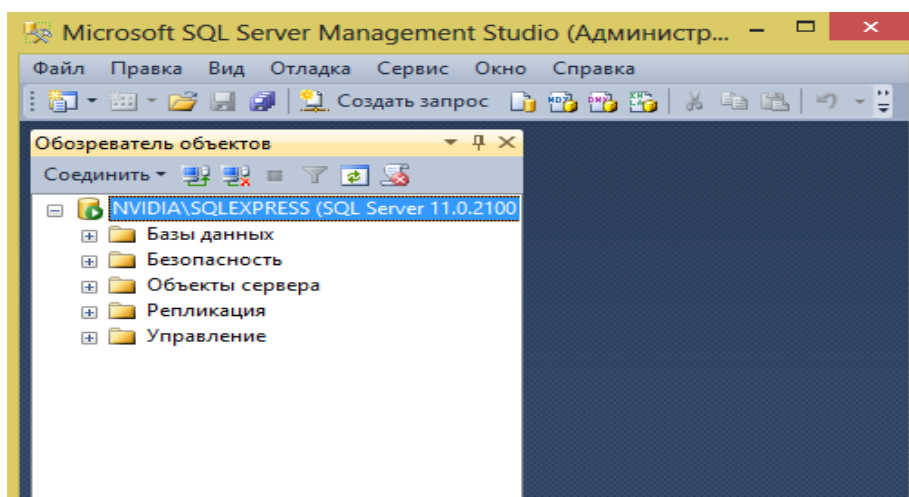
Professor – o'qituvchilar tarkibi sifatini baholash masalasini yechish algoritmi.

2.2. Professor-o'qituvchilar tarkibiga va reyting tizmini aniqlashga mos ma'lumotlar bazasini yaratish

Har qanday maqsadga yo'naltirilgan dasturning nomi bo'lganidek, biz ham yaratiladigan dasturiy ta'minotni "RANKING SYSTEM", ya'ni reyting tizimi deb nomlaymiz. Mazkur tizim OTM professor-o'qituvchilarning 1540 soatli o'quv, ilmiy-metodik, ilmiy-tadqiqot, tashkiliy-metodik, ma'naviy-axloqiy va tarbiyaviy ishlar hajmini hisobga olgan holda barcha yo'nalishlarga ma'lum ballar asosida reyting natijasini baholaydi. Bu dastur professor-o'qituvchilar reytingini aniqlashga, hisobotlar shakllantirishga qaratilgan. Eng birinchi qilinadigan ish bu dasturimiz uchun mos ma'lumotlar bazasini yaratishdir. Jadvallar va ma'lumotlar bazasini yaratish uchun Microsoft SQL Server Management Studio 2012 ni ishga tushiramiz

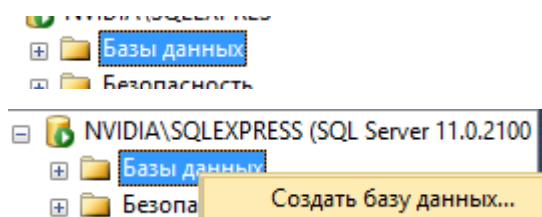

Microsoft SQL Server Management Studio2012 ning tashqi ko'rinish oynasi

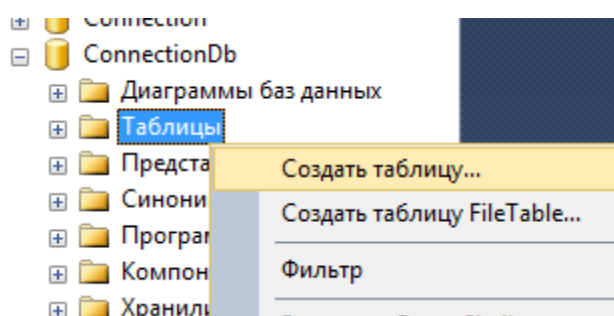
1.1- chizma Microsoft SQL Server Management Studio oynasining ko'rinishi

Microsoft SQL Server Management Studio berilganlar bazasini boshqarish tizimida yangi ma'lumotlar bazasi yaratish uchun qatordagi bo'lim tanlanadi.

U yerdagi maydonga yangidan yaratilayotgan MB nomi (ConnectionDb) kitirladi va Ok tugmasi bosiladi. Natijada oldindan mavjud ma'lumotlar bazasi nomlari ro'yxatiga biz yaratgan **ConnectionDb** ham paydo bo'ladi.

Keyingi qadamda **ConnectionDb** MBga kiramiz va paydo bo'lgan

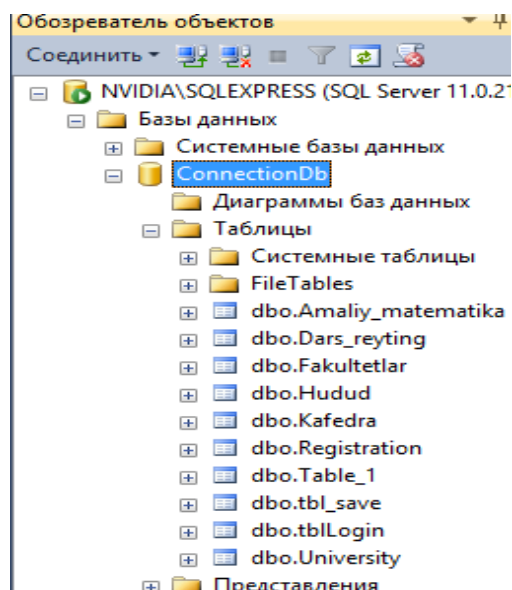
Sozdat tablitsu bo'limiga yaratiladigan jadval nomini va jadvaldagi maydonlar sonini kiritib va OK tugmasini bosamiz.

Shuningdek, jadvallarni yaratish uchun SQL kodlarni yozish bo'limi orqali amalga oshirish mumkin.

```
USE [ConnectionDb]
CREATE TABLE [dbo].[tbl_save](
    [id] [int] NULL,
    [name] [varchar](50) NULL,
    [email] [varchar](50) NULL,
    [adress] [varchar](50) NULL)
```

Bu tizimni yaratishda bir qancha berilganlar kerak bo'ladi, bu berilganlarni saqlashda albatta bitta jadvaldan foydalanib bo'lmaydi shu sababli uni avval

jadvallarga bo`lib olamiz va jadvallar obyektini tahlil qilib chiqamiz. Bizning bazamizda asosiy 9 ta jadval yaratilgan va ular quyidagilar:

Har bir jadvalimiz dasturda qandaydir vazifalarni bajarishiga qarab bir nechta maydonlardan tashkil topgan. Har bir jadvalning maydonlari bilan tanishib chiqaylik.

Eng avvalo bizga registratsiya jarayonini hosil qiluvchi Registration deb nomlanuvchi jadval kerak. Registratsiya obyektini tahlil qilishda bizg quyidagilarga e'tibor qaratamiz:

- Mijoz Ism
- Familiyasi
- Lavozimi
- Email
- Jinsi
- Tug'ilgan sanasi
- Manzili
- Avtorizatsiya jarayoni uchun kerakli kodlar

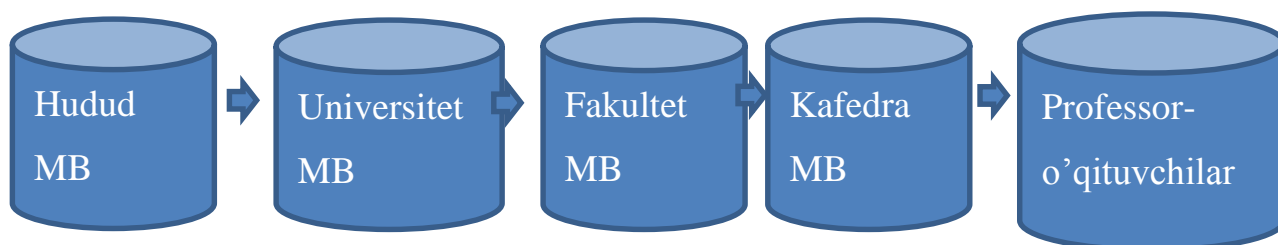
Registratsiya jarayonida kiritiladigan ma'lumotlarning o'zi ham, bo'lingan holda bir vaqtning o'zida 2 ta jadvalda saqlanib boradi. Bu jadvallar quyidagilar:

Имя столбца	Тип данных	Разре
id	int	
Familiya	varchar(50)	
Ism	varchar(50)	
Lavozim	varchar(50)	
email	varchar(50)	
jins	varchar(50)	
birthday	datetime	
manzil	varchar(50)	
ilmiy_unvon	varchar(50)	

Registration jadvalidan keyinchalik ma'lumotlar bazasidan qidiruv ishlarini olib borishda ham foydalanishimiz mumkin. Registration jadvali yordamida biz foydalanuvchilarni registratsiyadan o'tkazamiz va registratsiyadan o'tgan foydalanuvchilar ma'lumotlar bazasiga qo'shib qo'yiladi. Ularning kiritgan username(foydalanuvchi nomi) va password(himoya kodi) kodlari lari tblLogin jadvaliga saqlab qolinadi. Keyinchalik bu jadval yordamida esa avtorizatsiya qilish jaryonini dastur yordamida amalga oshiirishimiz mumkin. Quyida tblLogin jadvalining ko'rinishi berilgan.

loginid	username	password
1	user1	qwerty
2	user2	qaz
3	user3	qwazsx
4	user13	qaswed
5	user36	qaswedfr
6	user32	zxcvb
7	user5	ikmju

Biz professor –o'qituvchilar reytingini yuqoridan –quyiga qaratilgan yoki ichma ich joylashgan sxema asosida aniqlaymiz. Uni quyidagi sxema orqali tasvirlashimiz mumkin:

Aynan yuqoridagi sxema asosida ma'lumotlar bazasini shakllantiramiz. Birin-ketinlikda ularga mos jadvallarni yaratib chiqamiz.

Hudud deb nomlanuvchi jadvalda quyidagi maydonlar mavjud:

1) id

2) Hudud

Имя столбца	Тип данных	Разрешить ...
id	int	☐
Hudud	varchar(50)	☒
		☐

Id-hujjatning asosiy kalit maydoni, barcha boshqa jadvallar id orqali bog'lanadi.

Hudud – biz ishimiz davomida aynan qaysi hududdagi OTM bilan ish olib borishimiz aynan shu bo'lim orqali aniqlanadi. O'zbekistonda hududiy birliklar 14ta bo'lib u bizning ushbu jadvalimizda aks etgan va University jadvaliga bog'langan. Hudud jadvalining ko'rinishi quyidagicha:

id	Hudud
1	Toshkent
2	Samarqand
3	Buxoro
4	Farg'ona
5	Jizzax
6	Andijon
7	Namangan
8	Navoiy
9	Xorazm
10	Qashqadaryo
11	Sirdaryo
12	Surxondaryo
13	Toshkent v
14	Qoraqalpog'iston

University deb nomlanuvchi jadvalda quyidagi maydonlar mavjud:

- 1) id
- 2) University
- 3) id_hudud

	Имя столбца	Тип данных	Разрешить ...
🔑	Id	int	☐
	University	varchar(50)	☒
▶	Id_hudud	int	☐
			☐

Id-hujjatning asosiy kalit maydoni, barcha boshqa jadvallar id orqali bog'lanadi.

University– biz ishimiz davomida Hudud jadvali yordamida tanlangan hududdagi OTM lari bilan ish olib borishimiz aynan shu band orqali aniqlanadi. O'zbekistonda har hududiy birliklarda joylashgan OTM lar turlicha bo'lib, bizning ushbu jadvalimizda Toshkent hududidagi OTM lar aks etgan . Keyinchalik har bir hududiy birlik bo'yicha Universitetlarni aks ettirish mumkin.

Id_hudud- aynan ana shu maydon yordamida Universitet jadvali Hudud jadvali bilan bog'lanadi.

University jadvalining ko'rinishi quyidagicha:

Id	University	Id_hudud
1	O'zbekiston Milliy Universiteti	1
2	Jahon Iqtisodiyoti va Dilomatiya Universiteti	1
3	O'zbekiston Davlat Jahon Tillari Universiteti	1
4	Toshkent Axborot Texnologiyalari Universit...	1
5	Toshkent davlat Iqtisodiyot Universiteti	1
6	Toshkent Davlat O'zbek Tili va Adabiyoti U...	1
7	Toshkent Davlat Pedagogika Universiteti	1
8	Toshkent Davlat Texnika Universiteti	1
9	Toshkent Islom Universiteti	1
10	Toshkent Davlat Yuridik Universiteti	1
11	Milliy Rassomlik va Dizayn Instituti	1
12	O'zbekiston Davlat Jismoniy Tarbiya Instituti	1
13	O'zbekiston Davlat San'at va Madaniyat Ins...	1
14	Toshkent Arxitektura va Qurilish Instituti	1
15	Toshkent Avtomobil Yo'llar Instituti	1
16	Toshkent Davlat Sharqshunoslik Instituti	1
17	Toshkent Farmasevtika Instituti	1

Kafedra deb nomlanuvchi jadvalda quyidagi maydonlar mavjud:

- 1) id_kafedra
- 2) kafedra
- 3) fakultet_id

id_kafedra	kafedra	fakultet_id
1	Matematik analiz	1
2	Algebra va funk...	1
3	Geometriya va t...	1
4	Ehtimollar naza...	1
5	Differensial ten...	1
6	Mexanikaning ...	1
7	Amaliy matem...	1
8	Algoritmlar va ...	1
9	Matematik mo...	1
10	Umumiy fizika	4
11	Nazariy fizika	4
12	Astronomiya va...	4
13	Fotonika	4
14	Yadro fizika	4
15	Biotibbiyot fizik...	4
16	Yarimutkazgich...	4
17	Geologiya	2
18	Geokimyo va m...	2
19	Geofizika	2
20	Geografiya	2
21	Geodeziya va k...	2
22	...	2

Fakultetlar deb nomlanuvchi jadvalda quyidagi maydonlar mavjud:

Имя столбца	Тип данных	Разрешить ...
Id	int	☐
Fakultetlar	nvarchar(50)	☒
university_id	int	☒
		☐

Uning maydonlari esa quyidagi ko'rinishda to'ldirilgan:

Id	Fakultetlar	university_id
1	Matematika	1
2	Geologiya Geo...	1
3	Ijtimoiy fanlar	1
4	Fizika	1
5	Iqtisodiyot	1
6	Jurnalistika	1
7	Tarix	1
8	Xorijiy filologiya	1
9	Kimyo	1
10	Biologiya Tupr...	1

Bu jadvalarni yaratish orqali biz shunga ega bo'lamizki, bunda professor-o'qituvchilarning reytingini aniqlash uchun avvalo hududni, hududga tegishli OTM ni, OTMga tegishli fakultetni, fakultetga tegishli professor-o'qituvchilarning reytingni aniqlashda dasturimiz ma'lumotlar bazasidagi aynan shu jadvallarga murojaat qiladi.

Biz uchun eng muhim bo'lgan jadvallar bular Amaliy_matematika va dars_reyting jadvallaridir. Dasturimiz aynan shu jadvallar ustida turli ishlarni, professor-o'qituvchilarning reytingni aniqlashdagi hisob-kitob jarayonlarini, o'zgartirish ishlarini olib boradi.

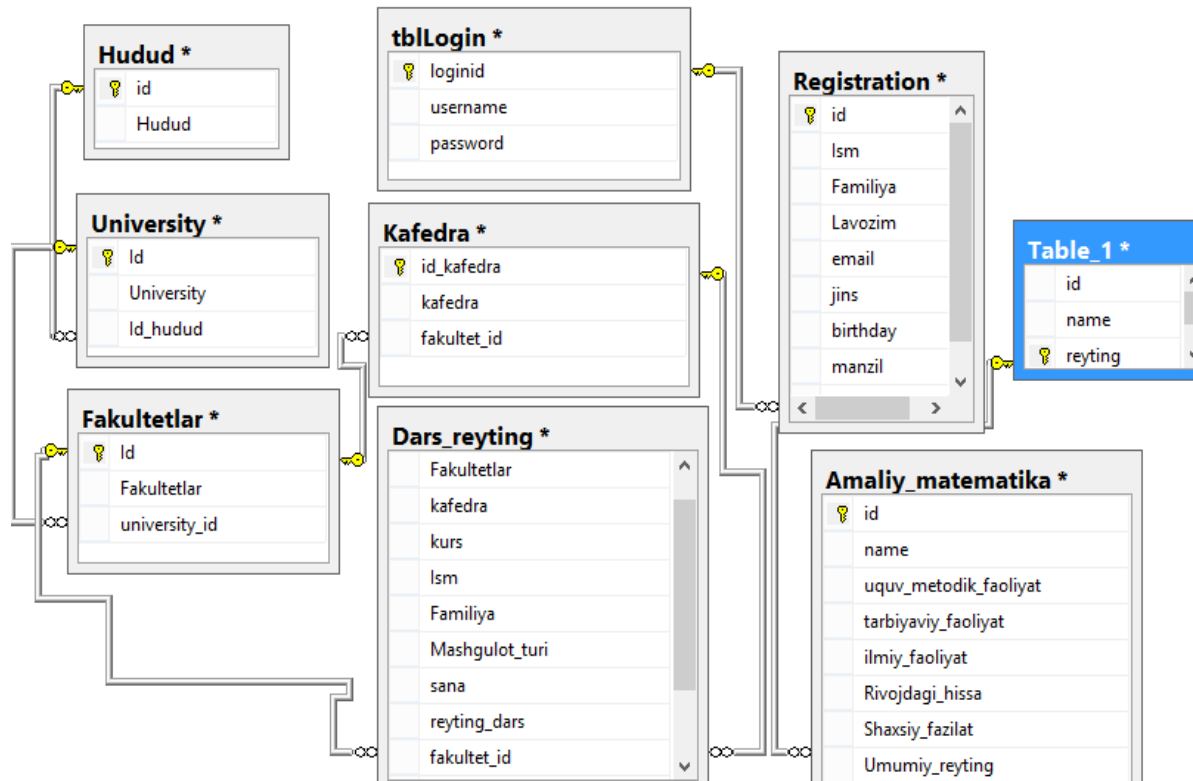
Amaliy_matematika jadvali quyidagi tuzilishga ega:

id	name	uquv_metodik...	tarbiyaviy_faol...	ilmiy_faoliyat	Rivojdaqi_hissa	Shaxsiy_fazilat	Umumiy_reyt
1	Aripov.M	32	15	25	10	8	90
2	Yuldashev.Z	28	9	14	6	5	62
3	Abdurahimov.B	28	6	15	9	5	63
4	Muhammadiye...	29	13	20	5	7	74
5	Xodiyev.SH	29	15	10	6	6	66
6	Kabiljanova.F	32	8	12	3	7	64
7	Mamatqulova.M	29	15	10	6	6	66
8	Xaydarov.A	36	12	22	6	7	83
9	Xajiyev.I	32	20	20	5	2	79
10	Rahmonov.Z	32	20	25	5	5	87
11	Tillayev.A	34	20	16	6	3	79
12	Xojiyev.T	32	12	17	6	2	66
13	Tulaganov.Z	30	20	5	3	3	61
14	Nurumova.A	32	20	12	6	3	73
15	Muqimov.A	24	20	13	3	2	62

dars_reyting jadvali esa quyidagi ko'rinishga ega:

Dars_id	Fakultetlar	kafedra	kurs	name	Mashqulot_turi	sana	reyting_dars
1	Matematika	Amaliy matem...	2	Aripov.M	Amaliy	2013-12-12 00:0...	205
2	Tarix	Jahon tarixi	3	Malikova.M	Ma'ruza	2015-09-16 00:0...	180
3	Fizika	Yadro fizika	3	Kamolov.O	Labaratoriya	2016-09-15 00:0...	167
4	Kimyo	Biokimyo	2	Majidova.Z	labaratoriya	2012-12-09 00:0...	158
5	Matematika	Amaliy matem...	2	Tillayev.A	Labaratoriya	2018-01-06 00:0...	190
6	Ijtimoiy fanlar	Psixologiya	4	Komilova.L	Ma'ruza	2018-01-06 00:0...	203
7	Fizika	Fotonika	2	Rasulov.T	Labaratoriya	2018-05-06 00:0...	86
8	Xorijiy filologiya	Nemis filologiy...	2	Hamidova.G	Ma'ruza	2018-10-04 00:0...	186
9	Matematika	Amaliy matem...	3	Malikova.K	Amaliy	2018-04-06 00:0...	155
10	Geologiya Geo...	Geologiya	1	Karimov	Amaliy	2018-12-06 00:0...	150

Nazarda tutilayotgan axborot tizimining ma'lumotlar bazasida asosan 9 ta jadval (Hudud, University, Fakultet, Kafedra, Amaliy matematika, Registration, Dars_reyting, tblLogin, tblsave) muhim ahamiyatga ega. Mazkur tuzilma "RANKING SYSTEM" dasturini yaratishga zamin bo'lib xizmat qiladi. Ular bir biri bilan quyidagicha bog'langan :

2.3. “Ranking system” dasturini yaratish, uning qulayliklari va imkoniyatlari;

Oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilarining o'quv yilidagi shaxsiy ish rejasini bajarilishi sifatini reyting asosda baholovchi va monitoring yurituvchi “RANKING SYSTEM” dasturi ko'p foydalanuvchili va qulay interfeysga ega dastur hisoblanadi. Bu dasturni yaratishda Tizimni yaratish uchun C# (Microsoft Visual Studio 2012) dasturlash tilidan foydalanilgan. Ma'lumotlar bazasi boshqaruv tizimi sifatida Microsoft Sql Server Management Studio ishlatilgan. Ushbu dastur uchun asosiy baza sifatida yuqorida keltirib o'tilgan ConnectionDb ma'lumotlar bazasidan foydalanildi. Ushbu dasturning asosiy oynasining ko'rinishi quyidagicha:

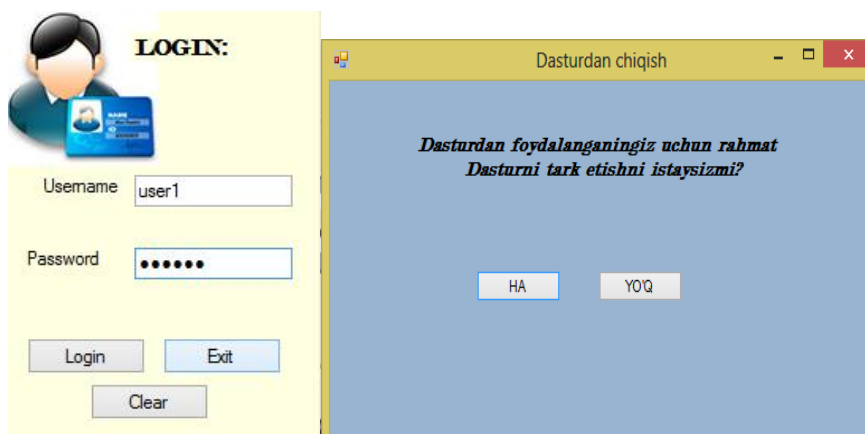
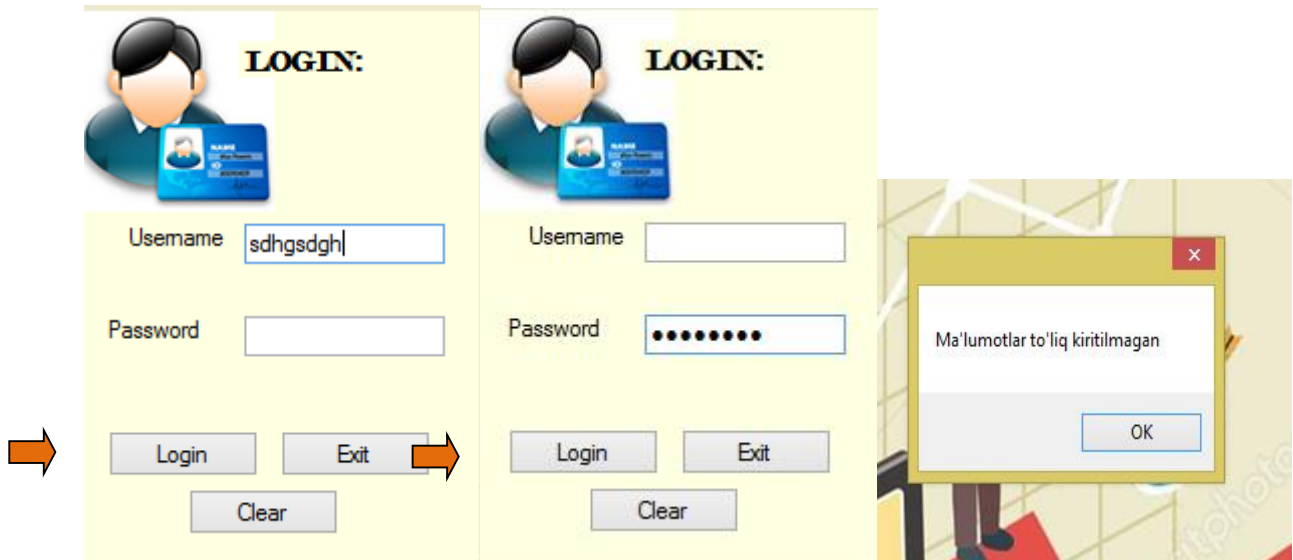
Bu oynada quyidagi bo'limlar mavjud:

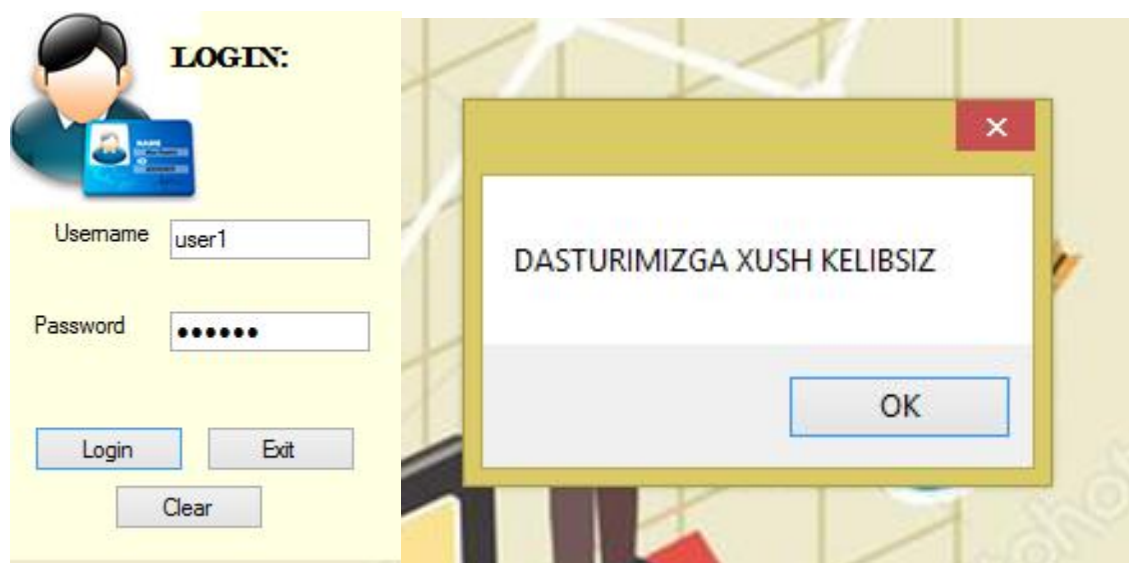
- Registration
- Reytingni aniqlash
- Reyting
- Dars tahlili
- Qonun hujjatlari
- Kafedralarning reyting hujjatlari

- Ma'lumotlar

Dastur ishga tushgach Avtorizatsiya jarayoni va Registration bo'limi faol holatda bo'ladi. Qolgan bo'limlar avtorizatsiya jarayoni bajarilgandan so'ng ishga tushadi.

Avtorizatsiya jarayonida quyidagi jarayonlarning guvohi bo'lishimiz mumkin:

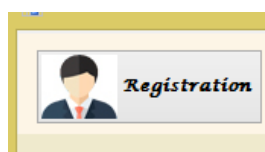

Foydalanuvchi Avtorizatsiya jarayonidan o'tgach faol bo'lmagan bo'limlar faollashadi.

Agar dasturdan yangi foydalanuvchi foydalanmoqchi bo'lsa u holda registratsiyadan o'tish talab qilinadi.

Registration menyusini tanlasak quyidagi oyna ochiladi:

Foydalanuvchi search(qidirish) bandidan boshqa barcha bandlarni to'ldirib belgilasagina registratsiyadan o'tadi va bu ma'lumotlar ikki qismga bo'lingan holda Registration va tblLogin jadvallariga saqlanadi. Deylik registratsiyadan oldin Registration va tblLogin jadvallari quyidagi ko'rinishda bo'lgan bo'lsa,

loqinid	username	password
1	user1	qwerty
2	user2	qaz
3	user3	qwazsx
4	user13	qaswed

Familiya	Ism	Lavozim	email	jins	birthday	manzil	ilmiy_unvon
Aripov	Mirsaid	Kafedra mudiri	mirsaidaripov@...	Erkak	1939-09-20 00:0...	Farobiy ko'ch,2...	professor
Yuldashev	Ziyavuddin	professor	ziyaut@mail.ru.	Erkak	1947-01-05 00:0...	Niyazova ko'ch ...	professor
Abdurahimov	Baxtiyor	professor	_bakhtiyor@ma...	Erkak	1950-03-09 00:0...	Nukus ko'ch,23...	professor
Muhammadiyev	Jabbor	dotsent	jabbor63@mail....	Erkak	1963-05-19 00:0...	Yashnabod ko'...	dotsent

The screenshot shows a web application window titled "Registrations" with two tabs: "Ro'yxatdan o'tish" (selected) and "Ma'lumotlarni ko'rish". The registration form contains the following fields and options:

- ISIM: Shuhrat
- FAMILIYA: Xodiyev
- Lavozim: dotsent
- Email: ilch1@rambler.ru
- Ilmiy unvon: yo'q
- Jins: Ayol, Erkak
- Birthday: 1955-08-22
- Manzil: Farhod ko'ch, 12-uy1
- Username: user36
- Password: qaswedfr
- A dropdown menu with a downward arrow.
- A "SEARCH" button.
- A "REGISTRATSIYADAN O'TISH" button at the bottom left.

registratsiyadan keyin quyidagi ko'rinishni ko'rishimiz mumkin:

loginid	username	password
1	user1	qwerty
2	user2	qaz
3	user3	qwazsx
4	user13	qaswed
5	user36	qaswedfr

Familiya	Ism	Lavozim	email	jins	birthday	manzil	ilmiy_unvon
Aripov	Mirsaid	Kafedra mudiri	mirsaidaripov@...	Erkak	1939-09-20 00:0...	Farobiy ko'ch,2...	professor
Yuldashev	Ziyavuddin	professor	ziyaut@mail.ru.	Erkak	1947-01-05 00:0...	Niyazova ko'ch ...	professor
Abdurahimov	Baxtiyor	professor	_bakhtiyor@ma...	Erkak	1950-03-09 00:0...	Nukus ko'ch,23...	professor
Muhammadiyev	Jabbor	dotsent	jabbor63@mail....	Erkak	1963-05-19 00:0...	Yashnabod ko'...	dotsent
Xodiyev	Shuhrat	dotsent	ilch1@rambler.ru	Erkak	1955-08-22 00:0...	Farhod ko'ch,1...	yo'q

Registration oynasida yana ma'lumotlarni ko'rish oynasi ham mavjud. Bu oyna orqali Registration jadvali bilan bog'liq bo'lgan ishlarni: yangi ma'lumot qo'shiganda, biror ma'lumot qidirgan yoki biror ma'lumotni o'chirganda haqiqatdan ham shu ish bazada bajarildimi yo'qmi ko'rishimiz mumkin. Ya'ni bazadagi ma'lumotlar jadval ko'rinishida ekranga chiqadi.

Isim	Familiya	Lavozim	email	jins	birthday	manzil
Mirsaid	Aripov	Kafedra mudiri	mirsaidaripov@...	Erkak	20.09.1939	Farobiy ko'ch,20...
Ziyavuddin	Yuldashev	professor	ziyaut@mail.ru.	Erkak	05.01.1947	Niyazova ko'ch 2...
Baxtiyor	Abdurahimov	professor	_bakhtiyor@mail.ru	Erkak	09.03.1950	Nukus ko'ch,23-uy
Jabbor	Muhammadiyev	dotsent	jabbor63@mail.ru	Erkak	19.05.1963	Yashnabod ko'ch...
Shuhrat	Xodiyev	dotsent	ilch1@rambler.ru	Erkak	22.08.1955	Farhod ko'ch,12-...

The image shows two screenshots of the 'Registrations' application interface. The left screenshot displays the registration form with fields for ISM, FAMILIYA, Lavozim, Email, Imiy unvon, Jins, Birthday, and Manzil. The right screenshot shows the search form with a dropdown menu for ISM and a SEARCH button.

Registrations

Ro'yxatdan o'tish Ma'lumotlarni ko'rish

Registratsiya

ISM: Mirsaid Username

FAMILIYA Password

Lavozim

Email

Ilmiy urvun

Jins

Birthday

Manzil

REGISTRATSIYADAN O'TISH

Delete

SEARCH

Topildi

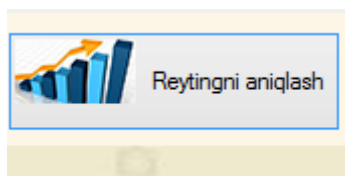
OK

Registrations

Ro'yxatdan o'tish Ma'lumotlarni ko'rish

	id	Familiya	Ism	Lavozim	email	jins	birthday	ma
▶	1	Aripov	Mirsaid	Kafedra mudiri	mirsaidaripov@m...	Erkak	20.09.1939	Farc
*								

Keyingi asosiy dastur oynasidagi bo'lim bu-reytingni aniqlash bo'limidir.

Reyting natijalarini aniqlash

PROFESSOR-O'QITUVCHILARNI MEZONLAR ASOSIDA REYTING BAHOLASH

REYTING

Fakultet: [] Kafedra: [] O'qituvchining F.I.Sh: [] []

Saqlab olish

O'QUV-METODIK
Nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalarni va o'qitilgan fanning zamonaviy tendensiyalarini egallaganlik darajasi []
O'qitish sifati darajasi []
Talabalarning o'qituvchining yo'llanmasi (fani) bo'yicha olimpiadalarda, har xil tanlovlarda va ilmiy grantlardagi ishtiroki []
Yil mobaynida oliy ta'lim muassasasi o'qituvchisi tomonidan nashr etilgan darsliklar va o'quv qo'llanmalari soni []
O'qitishda kompyuter va axborot texnologiyalarida foydalanish darajasi []
O'quv jarayonida zamonaviy ta'lim texnologiyalari va talabalar bilimlarini baholashning ilg'or usullari qo'llanilishi darajasi []

TARBIYAVIY
Talabalar bilan tarbiyaviy ish bo'yicha tadbirlarda ishtirok etish []
Talabalarning akademik guruhlaridagi kursorlik []
Talabalarning o'qishdan tashqari, bo'sh vaqtlarini mazmunli tashkil []
Idora mintaqa doirasida bajariladigan jamoatchilik ishlari va oliy ta'limdan tashqari ishlari []

ILMIY
Ilmiy konferensiyalarda ishtiroki []
Ilmiy nashrlarda (shu jumladan xorijiy ilmiy nashrlarda) materiallar elon qilish []
Xalqaro ilmiy loyihalarga rahbarlik qilish yoki ularda ishtirok etish []
Patentlar va ixtirolar soni []
Tayanch doktorantlar va doktorantlarning dissertatsiya tadqiqotlariga ilmiy rahbarlik qilish []
Doktorlik dissertatsiyalar doirasida ilmiy tadqiqot olib []

O.O.Yu.RIVOJIDAGI HISSA
Boshqa ta'lim muassasalari: oliy ta'lim muassasalari, akademik litseylar va Kasnunar kollejlari bilan hamkorlikni mustahkamlashda ishtirok etish []
Xorijiy oliy ta'lim muassasalari bilan aytiboshlash dasturlarida ishtirok []
Yangi yo'nalishni kafedrani, laboratoriyani ochishda, axborot-resurs markazining elektron bazasini []

SHAXSIY FAZILAT
Ilmiy daraja va ilmiy urvun []
Malaka oshirish kurslaridan o'tish []
Xorijiy tilarni egallaganlik, materiallarni ishlab chiqish va fanni o'qitishda ulardan amalda foydalanish []
Xorijiy ta'lim muassasalari va ilmiy muassasalarda stajirovkadan o'tish []

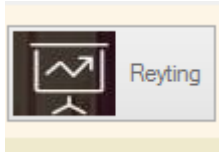
Hisoblash

Bu yerda reyting “Vaqt-meyorlarida” belgilangan faoliyat doirasi yo’nalishlarida baholanadi. Bu oynadan asosan o’quv yili oxirida, yoki yangi o’qituvchilarni baholashimiz kerak bo’lgan vaqtda foydalanamiz. Yuqorida kiritilishi kerak bo’lgan bo’sh holda turibdi. Har bir yo’nalishning har bir bandiga ma’lum bir songacha bo’lgan reyting ballari mos qo’yilgan. Barcha kiritilishi kerak bo’lgan maydonlarga kerakli belgilashlarni kiritib chiqsak, quyidagicha maydonga ega bo’lamiz.

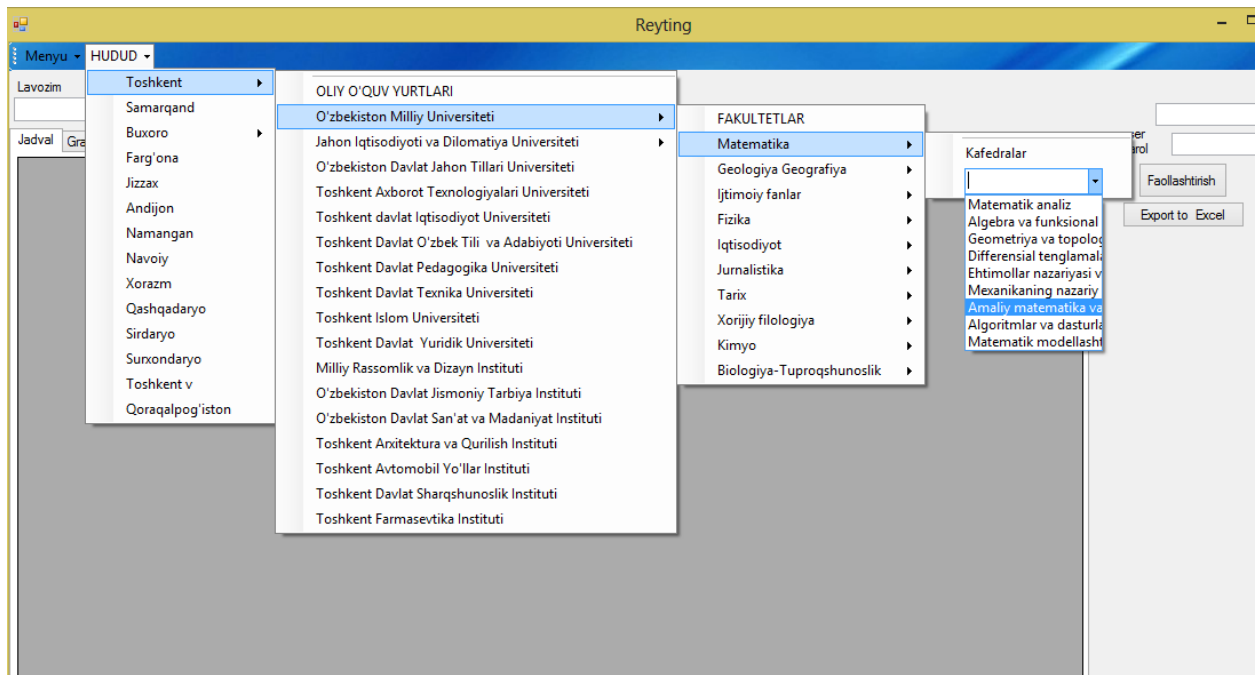
Qolgan maydonlarhisoblash tugmasini bossak, avtomatik tarzda dasturimizdagi hisoblashlar orqali bajariladi. Shundan so’ng quyidagicha natijaga ega bo’lamiz.

Bu natijalar ham bazada saqlab olinadi. Buning uchun mxsus saqlab olish tugmachasi bor.

Asosiy dastur oynamizdagi yana bir bo'lim borki, u ham professor-o'qituvchilar salohiyatini reyting tizimida baholashda bir qancha vazifalarni bajarishga yordam beradi. Bu bo'lim reyting bo'limidir.

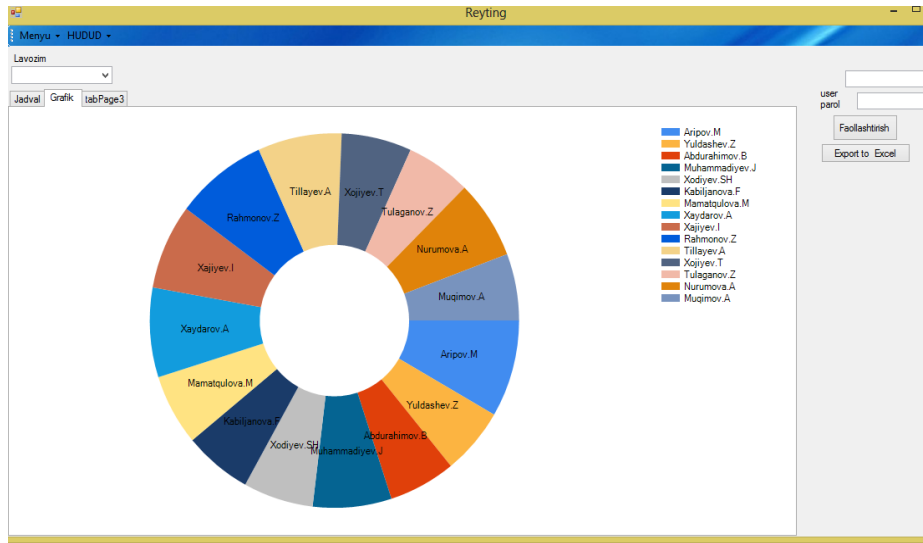
Bu bo'limda quyidagi ishlarni bajarishimiz mumkin:

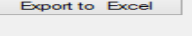

Hudud-OTM-Fakultet-Kafedra tanlovlarini amalga oshirish orqali, tanlangan kafedradagi o'qituvchilar reytingi jadvalini ma'lumotlar bazasidan olishimiz mumkin.

id	name	uzuv_metodik_foali	tabiiyiy_foaliyat	ilmiy_foaliyat	Rivojlagil_hissa	Shaxsiy_foaliyat	Umumiy_reyting
1	Atpov M	32	15	25	10	8	90
2	Yuldashev Z	28	9	14	6	5	62
3	Abdurahmonov B	28	6	15	9	5	63
4	Muhammadyev J	29	13	20	5	7	74
5	Xodiyev SH	29	15	10	6	6	66
6	Kabilanova F	32	8	12	3	7	64
7	Mamatqulova M	29	15	10	6	6	66
8	Xaydarov A	36	12	22	6	7	83
9	Xajiyev J	32	20	20	5	2	79
10	Rahmonov Z	32	20	25	5	5	87
11	Tilloyev A	34	20	16	6	3	79
12	Xojiyev T	32	12	17	6	2	66
13	Tulaganov Z	30	20	5	3	3	61
14	Nuzumova A	32	20	12	6	3	73
15	Mugimov A	24	20	13	3	2	62

Shu jadval asosida professor-o'qituvchilarning kafedradagi ulushini diagrammasini tugmasi orqali ko'rishimiz mumkin.

Oynaning ushbu bandini bossak, jadvalimiz yangi excel faylga jo'natiladi keyinchalik biz ushbu excel fayldan foydalanish imkoniyatiga ega bo'lamiz.

Ushbu faollashtirish bandining kodlari faqatgina ushbu bazani yangilash huquqiga ega bo'lgan adminlarga yoki rahbar xodimlarga ayon bo'ladi. Ular aytib o'tilgan kodlar yordamida Dastur oynasini faollashtirish huquqiga ega bo'ladilarva dasturdagi ma'lumotlar bazasidan olinayotgan jadvalga ma'lumotlar bazasida emas shu dasturning o'zida o'zgartirishlar kiritish imkoniyatiga rga bo'ladilar.

id	name	uzuv_metodik_foali	tatbiyiy_foaliyat	limy_foaliyat	Rivjodagi_hissa	Shaxsiy_foaliyat	Umumiy_reyting
1	Aripov, M	32	15	25	10	8	90
2	Yuldashev, Z	28	9	14	6	5	62
3	Abdurahimov, B	28	6	15	9	5	63
4	Muhammadyev, J	29	13	20	5	7	74
5	Xodiyev, SH	29	15	10	6	6	66
6	Kabiljanova, F	32	8	12	12	8	64
7	Mamatqulova, M	29	15	10	10	8	66
8	Xaydarov, A	36	12	22	12	10	83
9	Xajiyev, I	32	20	20	10	10	79
10	Rahmonov, Z	32	20	25	10	10	87
11	Tillayev, A	34	20	16	10	10	79
12	Xojiyev, T	32	12	17	10	10	66
13	Tulaganov, Z	30	20	5	10	10	61
14	Nurumova, A	32	20	12	6	3	73
15	Muqimov, A	24	20	13	3	2	62

Yana bir bo'lim bu darslarni tahlili asosida reyting natijalarni joriy qilishga ko'maklashadi.

DARS TAHLILI

Fakultet Kafedra kurs

O'qituvchining F.I.Sh

Auditoriya Mashg'ulot turi Sana 2018-06-05

Mashg'ulotning nazariy -uslubiy korsatkichlari va ta'minot darajasi

Mashg'ulotning tashkiliy darajasi

SIFAT mezonlari	BALL	MAX BALL	1-rais	2-rais	3-rais
Mashg'ulotning o'...		10			
Auditoriyaning tay...		5			
Guruh jumalining ...		5			
* Davomat darajasi		10			

SIFAT mezonlari	BALL	MAX BALL	1-rais	2-rais	3-rais
Mashg'ulot bo'yic...		6			
Mashg'ulotning is...		4			
Mashg'ulotning il...		8			
Talabalarning ma...		8			
Mashg'ulotda tala...		6			
* Mashg'ulotning m...		3			

Mashg'ulotning tashkiliy darajasi

Ushbu bo'limning ishlash texnikasi reytingni aniqlash bo'limidagi texnika kabitdir.

Ya'ni kerakli yerlar me'yorlar asosida belgilangan ballar orqali to'ldiriladi

DARS TAHLILI

Fakultet Matematika Kafedra Amaliy matematika vr kurs 4

O'qituvchining F.I.Sh

Auditoriya Sana 2018-06-05

Mashg'ulotning tashkiliy darajasi

SIFAT mezonlari	BALL	MAX BALL	1-rais	2-rais	3-rais
Mashg'ulotning o'...		10			
Auditoriyaning tay...		5			
Guruh jumalining ...		5			
* Davomat darajasi		10			

Mashg'ulotning tashkiliy darajasi

Dars tahlili

Menyu

DARS TAHLILI

Fakultet Kafedra kurs

O'qituvchining F.I.Sh

Auditoriya Mashg'ulot turi Sana

Mash'ulotning tashkiliy darajasi

mezonlari	BALL	MAX BALL	1-rajs	2-rajs	3-rajs
ulotning o'...		10	10	10	8
aning tay...	5	5	5	5	5
maling ...	5	5	5	3	3
t darajasi	10	10	10	10	10

Mash'ulotning nazariy -uslubiy korsatkichlari va ta'minot darajasi

mezonlari	BALL	MAX BALL	1-rajs	2-rajs	3-rajs
ulot bo'yic...	6	6	6	5	6
ulotning is...	4	4	3	3	3
ulotning il...	8	8	8	6	8
laming ma...	8	8	8	7	7
ulotda tala...	6	6	6	6	5
ulotning m...	3	3	3	3	3

Dars tahlili asosidagi reyting: 68

Dars tahlili

Menyu

DARS TAHLILI

Fakultet Kafedra kurs

O'qituvchining F.I.Sh

Auditoriya Mashg'ulot turi Sana

Mash'ulotning tashkiliy darajasi

mezonlari	BALL	MAX BALL	1-rajs	2-rajs	3-rajs
ulotning o'...	9.333333333333333...	10	10	10	8
aning tay...	5	5	5	5	5
maling ...	3.666666666666666...	5	5	3	3
t darajasi	10	10	10	10	10

Mash'ulotning nazariy -uslubiy korsatkichlari va ta'minot darajasi

mezonlari	BALL	MAX BALL	1-rajs	2-rajs	3-rajs
ulot bo'yic...	5.666666666666666...	6	6	5	6
ulotning is...	3	4	3	3	3
ulotning il...	7.333333333333333...	8	8	6	8
laming ma...	7.333333333333333...	8	8	7	7
ulotda tala...	5.666666666666666...	6	6	6	5
ulotning m...	3	3	3	3	3

Dars tahlili asosidagi reyting: 68

Bu yerda hisoblash barcha komissiya azolari ballarining o'rtta arifmetigini hisoblagan holda, har bir band bo'yicha umumiy yig'indini hisoblamoqda.

Fakultetlar	kafedra	kurs	name	Mashqulot_turi	sana	reyting_dars
Matematika	Amaliy matem...	2	Aripov.M	Amaliy	2013-12-12 00:0...	68
Tarix	Jahon tarixi	3	Malikova.M	Ma'ruza	2015-09-16 00:0...	60
Fizika	Yadro fizika	3	Kamolov.O	Labaratoriya	2016-09-15 00:0...	63
Kimyo	Biokimyo	2	Majidova.Z	labaratoriya	2012-12-09 00:0...	58
Matematika	Matematik analiz	3	Alimov.T	Amaliy	2018-01-06 00:0...	57
Xorijiy filologiya	Ingliz tili	2	Mirsagatova.M	Amaliy	2018-04-06 00:0...	56
Matematika	Amaliy matem...	3	Kabiljanova.F	Maruza	2018-11-04 00:0...	67
Fizika	Fotonika	4	Hakimova.G	Maruza	2018-05-06 00:0...	60
Matematika	Amaliy matem...	2	Tillayev.A	Labaratoriya	2018-01-06 00:0...	56
Ijtimoiy fanlar	Psixologiya	4	Komilova.L	Ma'ruza	2018-01-06 00:0...	53
Fizika	Fotonika	2	Rasulov.T	Labaratoriya	2018-05-06 00:0...	57
Xorijiy filologiya	Nemis filologiy...	2	Hamidova.G	Ma'ruza	2018-10-04 00:0...	56
Matematika	Amaliy matem...	3	Malikova.K	Amaliy	2018-04-06 00:0...	58
Geologiya Geo...	Geologiya	1	Karimov	Amaliy	2018-12-06 00:0...	62
NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL	NULL

Bu band orqali Dars tahlili reyting natijalarining jadval ko'rinishidagi ko'rinishiga ega bo'lamiz.

Dars tahlili							
Menyu							
	Fakultetlar	kafedra	kurs	name	mashqulot_turi	sana	reyting_dars
▶	Matematika	Amaliy matematik...	2	Aripov.M	Amaliy	12.12.2013	68
	Tarix	Jahon tarixi	3	Malikova.M	Ma'ruza	16.09.2015	60
	Fizika	Yadro fizika	3	Kamolov.O	Labaratoriya	15.09.2016	63
	Kimyo	Biokimyo	2	Majidova.Z	labaratoriya	09.12.2012	58
	Matematika	Matematik analiz	3	Alimov.T	Amaliy	06.01.2018	57
	Xorijiy filologiya	Ingliz tili	2	Mirsagatova.M	Amaliy	06.04.2018	56
	Matematika	Amaliy matematik...	3	Kabiljanova.F	Maruza	04.11.2018	67
	Fizika	Fotonika	4	Hakimova.G	Maruza	06.05.2018	60
	Matematika	Amaliy matematik...	2	Tillayev.A	Labaratoriya	06.01.2018	56
	Ijtimoiy fanlar	Psixologiya	4	Komilova.L	Ma'ruza	06.01.2018	53
	Fizika	Fotonika	2	Rasulov.T	Labaratoriya	06.05.2018	57
	Xorijiy filologiya	Nemis filologiyasi	2	Hamidova.G	Ma'ruza	04.10.2018	56
	Matematika	Amaliy matematik...	3	Malikova.K	Amaliy	06.04.2018	58
	Geologiya Geogr...	Geologiya	1	Karimov	Amaliy	06.12.2018	62
*							

Yana asosiy oynamizda qonun hujjatlari va kafedra hujjatlari deb nomlangan bandlar bor. Qonun hujjatlari oynasida bizga ta'lim sohasidagi qonunlar, qarorlar va shu kabilar Pdf formatida taqdim etiladi.

Keyingi bo'lim kafedra hujjatlari bandi yordamida biz kafedralarga tegishli reyting ballarini excel faylda ochib tahrirlash imkoniyatiga ega bo'lamiz.

Eng so'nggi bo'lim ma'lumotlar bo'limida esa qisqacha dastur to'g'risida ma'lumotga ega bo'lasiz.

X U L O S A

Qonunchilikga asoslangan Respublikamizda “Ta’lim tizimi”ni rivojlantirish borasidagi chuqur islohotlar natijasida hozirgi kunga qadar, birgina o’tgan va shu yilning o’zida bu sohasini qo’llab quvvatlovchi 70 ga yaqin qonun, qonun osti hujjatlari amaliyotga tadbiiq etilgan. Jumladan, mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish bo’yicha ustuvor vazifalarga muvofiq kadrlar tayyorlashning mazmunini tubdan qayta ko’rib chiqish, xalqaro standartlar darajasida oliy ma’lumotli mutaxassislar tayyorlashga zarur shart-sharoitlar yaratish maqsadida O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 20-apreldagi “Oliy ta’lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi PQ-2909-son qarori qabul qilinishi buning yorqin na’munasidir.

I. bob Bitiruv malakaviy tadqiqot ishining ilmiy-nazariy qismi bo'lib unda quyidagilar tadqiq etildi:

- “Jahon standartlari asosida professor-o'qituvchilar reytingini aniqlashning”ning jahonda tan olingan tamoyillari, maqsad va vazifalari, imkoniyat va istiqbollari, davlatimiz tomonidan amalga oshirilayotgan amaliy loyihalar, tizimni qurish modellari:

- Ta'lim tizimida mavjud xorijiy va mahalliy reyting aniqlash tizimlari tahlil etildi. Tahlillar natijasida milliy ta'lim tizimiga mos professor-o'qituvchilar reytingini aniqlashning dasturiy tizimi uchun talablar va ko'rsatkichlar aniqlandi;

- Oliy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilari reytingini aniqlovchi dasturiy ta'minot hamda mazkur dasturiy ta'minotni yaratish uchun bajarilishi lozim bo'lgan vazifalar ketma-ketligi tadqiq etildi.

II.bobda mazkur bitiruv malakaviy tadqiqot ishining qo'yilishi, belgilangan vazifalarni amalga oshirish ilmiy-amaliy tadqiq etildi. Unga mos ma'lumotlar bazasi shakllantirilgan holda dasturiy ta'minoti ishlab chiqildi. Dasturiy ta'minotni amalga oshirish funksiyasini inobatga olgan holda unga **“RANKING SYSTEM”** deb nom berildi. (“Reyting tizimi”)

Bitiruv ishini amalga oshirish natijasida quyidagi xulosalarga erishdim:

- Xorijiy va milliy reyting aniqlash ko'rsatkichlarini tahlilni qildim;
- “Professor-O'qituvchilar reytingini aniqlovchi” dasturiy ta'minotlarga bo'lgan talablarni o'rganib chiqdim;
- Tizimni yaratish uchun C# (Microsoft Visual Studio 2012) dasturlash tilidan hamda ma'lumotlar bazasi boshqaruv tizimi sifatida Microsoft Sql Server Management Studio dan foydalandim.
- Dasturchi va foydalanuvchi uchun batafsil yo'riqnomalarini mazkur bitiruv ishda bayon qildim.

Keyinchalik ushbu tizimni rivojlantirish, uni joriy qilish va yo'nalishlarga mos ko'rsatkichlarning indikatorlarini ham tadqiq qilgan holda **“RANKING SYSTEM”** tizimida reyting baholashni yanada kengaytirmoqchiman.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. “Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini yanada kengroq joriy qilish va rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida” gi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori, 21 – mart 2012 – yil.
2. “Axborotlashtirish to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni, 11 – dekabr 2003 – yil.
3. Hakimov M.X, Gaynazarov S.M. Berilganlar bazasini boshqarish tizimlari. “Fan va texnologiyalar”, 2013.
4. Шилдт Г., С# учебный курс, “Питер”., 2003
5. Kehm, B.M. University Rankings, Diversity, and the New Landscape of Higher Education / B.M. Kehm, B. Stensaker [Текст]. Sense Publishers, Rotterdam, the Netherlands, 2009. – 33 p.
6. 2. Белоцерковский, А.В. К вопросу о рейтингах и рангах / А.В. Белоцерковский // Высшее образование в России. – 2014. – №1. [Текст]. – С. 3-10.
7. 3. Вербицкий, А.А. Преподаватель – главный субъект реформы образования / А.А. Вербицкий // Высшее образование в России. – 2014. – №4. [Текст]. – С. 13-19.
8. infoCOM.UZ.html
9. <http://www.ziyonet.uz>
10. www.wikipediya.org
11. www.lex.uz
12. www.ziyonet.uz
13. <http://www.pedagog.uz>

ILOVA

```

namespace Teachersystem
{
    public partial class Form3 : Form
    {
        public string conString = "Data Source=NVIDIA\\SQLEXPRESS;Initial
Catalog=ConnectionDb;Integrated Security=True";
        public Form3()
        {
            InitializeComponent();
            dataGridView1.RowCount = 5;
            dataGridView1.ColumnCount = 6;
            dataGridView1.Rows[0].Cells[0].Value = "SIFAT mezonlari";
            dataGridView1.Rows[0].Cells[1].Value = "BALL";
            dataGridView1.Rows[0].Cells[2].Value = "MAX BALL";
            dataGridView1.Rows[0].Cells[3].Value = "1-rais";
            dataGridView1.Rows[0].Cells[4].Value = "2-rais";
            dataGridView1.Rows[0].Cells[5].Value = "3-rais";

            dataGridView1.Rows[1].Cells[0].Value = "Mashg'ulotning o'z vaqtida
boshlanishi";
            dataGridView1.Rows[1].Cells[2].Value = "10";
            dataGridView1.Rows[2].Cells[0].Value = "Auditoriyaning tayyorligi";
            dataGridView1.Rows[2].Cells[2].Value = "5";
            dataGridView1.Rows[3].Cells[0].Value = "Guruh jurnalining
rasmiylashtirish darajasi";
            dataGridView1.Rows[3].Cells[2].Value = "5";
            dataGridView1.Rows[4].Cells[0].Value = "Davomat darajasi";
            dataGridView1.Rows[4].Cells[2].Value = "10";
            dataGridView2.RowCount = 7;
            dataGridView2.ColumnCount = 6;
            dataGridView2.Rows[0].Cells[0].Value = "SIFAT mezonlari";
            dataGridView2.Rows[0].Cells[1].Value = "BALL";
            dataGridView2.Rows[0].Cells[2].Value = "MAX BALL";
            dataGridView2.Rows[0].Cells[3].Value = "1-rais";
            dataGridView2.Rows[0].Cells[4].Value = "2-rais";
            dataGridView2.Rows[0].Cells[5].Value = "3-rais";

            dataGridView2.Rows[1].Cells[0].Value = "Mashg'ulot bo'yicha joriy
yilgi cho etilgan o'quv-uslubiy majmuaning mavjudligi";
            dataGridView2.Rows[1].Cells[2].Value = "6";

```

```

        dataGridView2.Rows[2].Cells[0].Value = "Mashg'ulotning ishchi o'quv
dasturi va taqvim rejasiga moslik darajasi";
        dataGridView2.Rows[2].Cells[2].Value = "4";
        dataGridView2.Rows[3].Cells[0].Value = "Mashg'ulotning ilmiylik
darajasi";
        dataGridView2.Rows[3].Cells[2].Value = "8";
        dataGridView2.Rows[4].Cells[0].Value = "Talabalarning mashg'ulotni
qabul qiluvchanlik darajasi";
        dataGridView2.Rows[4].Cells[2].Value = "8";
        dataGridView2.Rows[5].Cells[0].Value = "Mashg'ulotda talabalarning
faollik darajasi";
        dataGridView2.Rows[5].Cells[2].Value = "6";
        dataGridView2.Rows[6].Cells[0].Value = "Mashg'ulotning mavzusi
bo'yicha adabiyotlar ro'yxatining mavjudligi";
        dataGridView2.Rows[6].Cells[2].Value = "3";
        comboBox1.SelectedValueChanged += new
EventHandler(this.onSelect);

```

```

    }

    private void onSelect(object sender, EventArgs e)
    {
        SqlConnection con = new SqlConnection(conString);
        con.ConnectionString = "Data Source=NVIDIA\\SQLEXPRESS;Initial
Catalog=ConnectionDb;Integrated Security=True";
        comboBox2.Items.Clear();
        con.Open();
        SqlCommand mid = con.CreateCommand();
        mid.CommandType = CommandType.Text;
        dynamic item = comboBox1.SelectedItem;
        mid.CommandText = "Select kafedra from Kafedra WHERE fakultet_id
= " + item.value;
        mid.ExecuteNonQuery();
        DataTable dg = new DataTable();
        SqlDataAdapter db = new SqlDataAdapter(mid);
        db.Fill(dg);
        foreach (DataRow dr in dg.Rows)
        {
            comboBox2.Items.Add(dr["kafedra"].ToString());
        }
        con.Close();
    }

    private void button1_Click(object sender, EventArgs e)

```

```

    {
        SqlConnection con = new SqlConnection();
        con.ConnectionString = "Data Source=NVIDIA\\SQLEXPRESS;Initial
Catalog=ConnectionDb;Integrated Security=True";
        con.Open();
        string username = textBox1.Text;
        string password = textBox2.Text;

        SqlCommand cmd = new SqlCommand("SELECT username, password
From tblLogin where username='" + textBox1.Text + "' and password='" +
textBox2.Text + "'", con);
        SqlDataAdapter da = new SqlDataAdapter(cmd);
        DataTable dt = new DataTable();
        da.Fill(dt);
        if (dt.Rows.Count > 0)
        {
            button3.Visible = true;
            MessageBox.Show("Yangilandi");
        }
        else
        {
            con.Close();
        }
        textBox1.Text = "";
        textBox2.Text = "";
    }
namespace Teachersystem
{
    public partial class Form2 : Form
    {
        SqlConnection con = new SqlConnection();
        public Form2()
        {
            InitializeComponent();
        }

        private void pictureBox1_Click(object sender, EventArgs e)
        {
        }

        private void button1_Click(object sender, EventArgs e)
        {

```

```

        Registrationscs objects = new Registrationscs();
        objects.Show();
    }

    private void button4_Click(object sender, EventArgs e)
    {
        Form21 objects = new Form21();
        objects.Show();
    }

    private void button3_Click(object sender, EventArgs e)
    {
        Form3 objects = new Form3();
        objects.Show();
    }

    private void button5_Click(object sender, EventArgs e)
    {
        Form4 objects = new Form4();
        objects.Show();
    }

    private void button6_Click(object sender, EventArgs e)
    {
        Form5 objects = new Form5();
        objects.Show();
    }

    private void button7_Click(object sender, EventArgs e)
    {
        SqlConnection con = new SqlConnection();
        con.ConnectionString = "Data Source=NVIDIA\\SQLEXPRESS;Initial
Catalog=ConnectionDb;Integrated Security=True";
        con.Open();
        string username=textBox1.Text;
        string password=textBox2.Text;
    }

```

```

        SqlCommand cmd = new SqlCommand("SELECT username, password
From      tblLogin      where      username='"+textBox1.Text+"' and
password='"+textBox2.Text+ "'",con);
        SqlDataAdapter da = new SqlDataAdapter(cmd);
        DataTable dt = new DataTable();
        da.Fill(dt);
        if (dt.Rows.Count > 0)
        {
            MessageBox.Show("DASTURIMIZGA XUSH KELIBSIZ");

            button2.Enabled = true;
            button4.Enabled = true;
            button3.Enabled = true;
            button5.Enabled = true;
            button6.Enabled = true;
            button10.Enabled = true;

        }
        else { con.Close();
        if (textBox1.Text == "" || textBox2.Text == "")
        MessageBox.Show("Ma'lumotlar to'liq kiritilmagan");
        else MessageBox.Show("Ma'lumotlar noto'g'ri kiritilmoqda");
        }
    }

    private void button9_Click(object sender, EventArgs e)
    {
        textBox1.Text = "";
        textBox2.Text = "";
    }

    private void button8_Click(object sender, EventArgs e)
    {
        Form1 objects = new Form1();
        objects.Show();
    }

    private void button2_Click(object sender, EventArgs e)
    {

```

```

    }

    private void button10_Click(object sender, EventArgs e)
    {
        Form7 objects = new Form7();
        objects.Show();
    }
}
}

```

```

private void grafikToolStripMenuItem_Click(object sender, EventArgs e)
{
    Form6 objects = new Form6();
    objects.Show();
}

```

```

private void Form21_Load(object sender, EventArgs e)
{
    // TODO: This line of code loads data into the
'connectionDbDataSet3.Amaliy_matematika' table. You can move, or remove it, as
needed.

```

```

this.amaliy_matematikaTableAdapter1.Fill(this.connectionDbDataSet3.Amaliy_mate
matika);

```

```

    SqlConnection con = new SqlConnection(connectionString);
    con.ConnectionString = "Data Source=NVIDIA\\SQLEXPRESS;Initial
Catalog=ConnectionDb;Integrated Security=True";
    con.Open();
    SqlCommand mcd = con.CreateCommand();
    mcd.CommandType = CommandType.Text;
    mcd.CommandText = "Select Id, Fakultetlar from Fakultetlar";
    mcd.ExecuteNonQuery();
    DataTable dt = new DataTable();
    SqlDataAdapter da = new SqlDataAdapter(mcd);
    da.Fill(dt);
    foreach (DataRow dr in dt.Rows)
    {
        comboBox1.Items.Add(new
        {
            text = dr["Fakultetlar"].ToString(),
            value = dr["Id"].ToString()
        });
    }
}

```



```

    });

    }
    con.Close();
}

private void toolStripComboBox6_Click(object sender, EventArgs e)
{
    SqlConnection con = new SqlConnection(conString);
    con.ConnectionString = "Data Source=NVIDIA\\SQLEXPRESS;Initial
Catalog=ConnectionDb;Integrated Security=True";
    con.Open();
    SqlCommand mcd = con.CreateCommand();
    mcd.CommandType = CommandType.Text;
    mcd.CommandText = "SELECT kafedra From Kafedra where
fakultet_id='2'";
    mcd.ExecuteNonQuery();
    DataTable dt = new DataTable();
    SqlDataAdapter da = new SqlDataAdapter(mcd);
    da.Fill(dt);
    foreach (DataRow dr in dt.Rows)
    {
        toolStripComboBox6.Items.Add(dr["kafedra"].ToString());
    }
    con.Close();
}

private void button2_Click(object sender, EventArgs e)
{
    SqlConnection con = new SqlConnection(conString);
    SqlCommand baa = new SqlCommand("SELECT *FROM
[Amaliy_matematika]; ", con);

    SqlDataAdapter daa = new SqlDataAdapter();
    daa.SelectCommand = baa;
    dt = new DataTable();
    object misValue = System.Reflection.Missing.Value;
    Microsoft.Office.Interop.Excel.Application app = new
Microsoft.Office.Interop.Excel.Application();
    app.Visible = false;

```

```

        Microsoft.Office.Interop.Excel.Workbook wb =
app.Workbooks.Add(Microsoft.Office.Interop.Excel.XlWBATemplate.xlWBATWor
ksheet);
        Microsoft.Office.Interop.Excel.Worksheet ws =
(Microsoft.Office.Interop.Excel.Worksheet)wb.ActiveSheet;
        for (int i = 0; i < dt.Columns.Count; i++)
        {
            ws.Cells[1].Rows[i + 1] = dt.Columns[i].ColumnName;
        }
        for (int i = 0; i < dt.Rows.Count; i++)
        {
            for (int j = 0; j < dt.Columns.Count; j++)
            {
                ws.Rows[i + 2].Cells[j + 1] = dt.Rows[i][j].ToString();
            }
        }
        ws.Name = dt.TableName;
        wb.SaveAs(@"D:\natija.xlsx",
Microsoft.Office.Interop.Excel.XlFileFormat.xlWorkbookNormal, misValue,
misValue, misValue, misValue,
Microsoft.Office.Interop.Excel.XlSaveAsAccessMode.xlExclusive, misValue,
misValue, misValue, misValue);
        wb.Close(true, misValue, misValue);
        app.Quit();
    }

    private void button3_Click(object sender, EventArgs e)
    {
        SqlConnection con = new SqlConnection(conString);
        con.ConnectionString = "Data Source=NVIDIA\\SQLEXPRESS;Initial
Catalog=ConnectionDb;Integrated Security=True";
        con.Open();
        SqlCommand mcd = con.CreateCommand();
        mcd.CommandType = CommandType.Text;
        mcd.CommandText = "DELETE FROM [Amaliy_matematika]";
        mcd.ExecuteNonQuery();
        foreach(DataGridViewRow row in this.dataGridView1.Rows) {
            DataRowView dtRow = (DataRowView)row.DataBoundItem;
            var sql = "";
            if (dtRow == null)
            {
                break;
            }
        }
    }

```

```

    }
    foreach(var i in dtRow.Row.ItemArray) {
        sql += i is int ? i + ", " : "" + i + ",";
    }
    sql = sql.Substring(0, sql.Length - 2);
    SqlCommand insert = con.CreateCommand();
    insert.CommandType = CommandType.Text;
    insert.CommandText = "INSERT INTO [Amaliy_matematika](id,
name, uquv_metodik_faoliyat, tarbiyaviy_faoliyat, ilmiy_faoliyat, Rivojdagi_hissa,
Shaxsiy_fazilat, Umumiy_reyting) VALUES(" + sql + ")";
    insert.ExecuteNonQuery();
}
}
private void Form3_Load(object sender, EventArgs e)
{
    SqlConnection con = new SqlConnection(conString);
    con.ConnectionString = "Data Source=NVIDIA\\SQLEXPRESS;Initial
Catalog=ConnectionDb;Integrated Security=True";
    con.Open();
    SqlCommand mcd = con.CreateCommand();
    mcd.CommandType = CommandType.Text;
    mcd.CommandText = "Select Id, Fakultetlar from Fakultetlar";
    mcd.ExecuteNonQuery();
    DataTable dt = new DataTable();
    SqlDataAdapter da = new SqlDataAdapter(mcd);
    da.Fill(dt);
    foreach (DataRow dr in dt.Rows)
    {
        comboBox1.Items.Add(new
        {
            text = dr["Fakultetlar"].ToString(),
            value = dr["Id"].ToString()
        });
    }
    con.Close();
}

```

АНКЕТА
рейтинговой оценки преподавателя

кафедры _____
(наименование кафедры)

(должность, ставка, Ф.И.О.)
факультета _____
(наименование факультета)

за 201_ год

	Критерии, используемые при рейтинговой оценке	Балл за единицу	Количество единиц	Сумма баллов
I Научно-исследовательская и инновационная деятельность				
1	Монографии, изданные издательствами (соавторы в долях, но не менее 2 баллов):			
	- зарубежными	12		
	- российскими	10		
	- местными	8		
2	Публикации в изданиях, индексируемых в базах данных Web of Science, Scopus (соавторы в долях, но не менее 2 баллов):	10		
3	Публикации в журналах, рекомендуемых ВАК (соавторы в долях)	6		
4	Публикации в изданиях, включенных в Российский индекс научного цитирования (РИНЦ) (кроме указанных в п. 3.)	3		
5	Научные статьи, опубликованные в зарубежных изданиях (кроме указанных в п. 2 (соавторы в долях - пропорционально доли участия)	5		
6	Научные статьи, опубликованные в российских изданиях (кроме указанных в пп. 2.-4)	2		
7	Публикации тезисов докладов на конференциях:			
	- международных	3		
	- всероссийских	2		
	- прочих	1		
8	Патенты России (правообладатель – Университет и автор)	10		
9	Зарубежные патенты	15		
10	Свидетельства о государственной регистрации программ для ЭВМ, баз данных, топологии интегральных микросхем, выданные Роспатентом	8		
11	Организация конференций, форумов, круглых столов, семинаров:			
	- международных	10		
	- всероссийских	8		
	- прочих	5		
12	Организация участия в выставках, из них:			
	- международных	3		
	- всероссийских	2		
	- региональных	1		
	- прочих	1		
13	Премии, награды (в текущем году), в т.ч:			
	- премии Президента РФ в области науки и инноваций для молодых ученых	15		
	- премии Правительства РФ в области образования, науки и инноваций	15		
	государственные награды за высокие показатели в сфере науки и образования (орден)	20		
	государственные награды за высокие показатели в сфере науки и образования (медаль)	15		
	диплом, медаль, премия выставок, грамота, благодарственное письмо других организаций	2		
14	Присуждение званий:			
	Заслуженный деятель науки РФ	20		
	Заслуженный работник высшей школы РФ	15		

	Заслуженный экономист РФ	15		
	Почетный работник ВПО РФ	10		
	Почетная грамота Министерства образования и науки РФ	5		
	Благодарность Министерства образования и науки РФ	3		
	Заслуженный сотрудник университета	5		
15	Защита докторской диссертации	15		
16	Защита кандидатской диссертации	10		
17	Присуждение степени доктора наук докторанту (соискателю), научное консультирование которого осуществлял преподаватель (приказ об утверждении)	10		
18	Присуждение степени кандидата наук аспиранту (соискателю), научное руководство которого осуществлял преподаватель, но не позднее одного года после окончания аспирантуры	8		
19	Руководство НИР по заданию МОН РФ (гос. задание, соглашения, гос. контракты, РФФИ, РГНФ)	15		
20	Участие в НИР, указанных в п. 19 (свыше норматива)	10		
21	Руководство коз. договорными НИР	10		
22	Участие в НИР, указанных в п. 21 (свыше норматива)	8		
23	Руководство внутривузовскими грантами	8		
24	Участие в НИР, указанных в п. 23 (свыше норматива)	5		
25	Отзывы на авторефераты, рецензирование научных статей, учебников, учебных пособий, рабочих программ	2		
26	Руководство докладами обучающихся на научных конференциях, семинарах и т.п. всех уровней, из них:			
	- международных	3		
	- всероссийских	2		
27	Медали, дипломы, грамоты, премии и т.п., полученные обучающимися на конкурсах на лучшую научную работу и на выставках под руководством ИПС, из них:			
	- открытые конкурсы на лучшую научную работу студентов, проводимые по приказам федеральных органов исполнительной власти	5		
	- прочие конкурсы	1		
28	Руководство подготовкой заявок обучающихся на объекты интеллектуальной собственности	3		
29	Охранные документы, полученные обучающимися на объекты интеллектуальной собственности (Правообладатель – Университет)	5		
30	Проекты обучающихся, поданные на конкурсы грантов под руководством ИПС	2		
31	Гранты, выигранные обучающимися (под руководством преподавателя)	5		
II Учебная и методическая работа				
32	Учебник, опубликованный в отчетном году с грифом Минобрнауки РФ или УМО (соавторы в долях)	15		
33	Учебное пособие, опубликованное в отчетном году с грифом Минобрнауки РФ или УМО (соавторы в долях)	12		
34	Учебник или учебное пособие, изданное без грифа (в т.ч. электронное)	10		
35	Разработка учебного плана и составление рабочей программы по новой образовательной программе или новой форме обучения (соавторы в долях)	10		
36	Чтение лекций на иностранном языке	15		
37	Опубликование учебно-методических материалов (методических указаний по различным видам учебной работы)	3		
38	Руководство подготовкой дипломной работы, выполненной по заявкам предприятий и организаций с последующим внедрением	1		

39	Повышение квалификации:			
	- в зарубежных вузах	5		
	- в ведущих вузах России	3		
	- в ведущих организациях России в области науки и образования	3		
40	Разработка и размещение в сети Интернет ОП по направлениям/специальностям подготовки	5		
41	Разработка и размещение в локальной сети университета ФОСов и КОСов по учебным дисциплинам	5		
III Воспитательная работа				
42	Проведение профориентационных и культурно-массовых мероприятий в школах, колледжах, СПО (олимпиады)	2		
43	Организация и проведение «Дня открытых дверей» в вузе	1		
44	Подготовка и проведение студенческих викторин, конкурсов, олимпиад	3		
45	Проведение воспитательной работы в общежитии (организация конкурсов, бесед воспитательного характера, кинозала, викторин, диспутов, дебатов, тренингов, соревнований, тематических вечеров и т.п.)	2		
46	Подготовка, проведение и участие:			
	- театрализованных представлений	3		
	- культурно-просветительских, экскурсионных программ	2		
	- массовых мероприятий (митингов, акций, шествий и т.д.)	1		
47	Содействие управлению по молодежной политике и связям с общественностью в подготовке и проведении всероссийских, областных, городских, межвузовских и внутривузовских мероприятий	5		
48	Руководство проектами студентов на конкурсах социальной направленности (волонтерство, популяризация здорового образа жизни, формирование толерантности в молодежной среде, студенческое самоуправление) и т.п. всех уровней, из них:			
	- всероссийских	3		
	- областных	2		
	- прочих	1		
49	Организация и проведение культурно-массовых и спортивно-оздоровительных мероприятий в университете, на факультете	3		
50	Руководство спортивными командами Университета, творческими коллективами студенческого культурного центра, завоевавшими награды на соревнованиях (в конкурсах), в т. ч.:			
	- международных и федеральных	5		
	- городских, областных	3		
51	Участие в судействе культурных и спортивных соревнований (конкурсов, фестивалей) – российских, областных, городских, межвузовских и т.п.	3		
IV . Взаимодействие с органами власти, государственными структурами, общественными организациями				
52	Участие в работе комиссии Рособнадзора по комплексной проверке вузов, ВАК; а также мероприятиях Администрации РО, комиссий Законодательного Собрания Ростовской области, Общественной палаты РО, министерств и ведомств России и РО, Администрации г. Ростова-на-Дону, общественных объединений и др	8		
53	Работа в комитетах, фондах, комиссиях, экспертных советах в качестве эксперта.	3		

Подпись преподавателя _____

Подпись заведующего кафедрой _____

Дата _____